

EURÓPSKA ÚNIA

Národný projekt:

Zvyšovanie transparentnosti neziskového sektora a kvality služieb poskytovaných neziskovými organizáciami cez mechanizmus akreditácie mimovládnych neziskových organizácií

Realizátor projektu: MV SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
ITMS: 27130330032, 27140130201

Hlavná aktivita 1:

Analýza stavu, potrieb a zahraničných skúseností s akreditáciou MNO

Podaktivita 1.3:

Analýza potrieb špecifických cieľových skupín

Názov správy:

Správa z kvalitatívneho výskumu s riadiacimi pracovníkmi RO a SORO štátnych orgánov

Gestor: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Autori: Peter Gušťačík, Lýdia Marošiová

Spoluautorka: Helena Woleková

Bratislava 2014

Respondentky a respondenti:

Mgr. Samuel Arbe	kancelária vedúcej služobného úradu, Ministerstvo vnútra SR
JUDr. Zdenko Bošanský	hlavný štátny radca, odbor riadenia kvality, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Ing. Marek Brezničan	generálny riaditeľ, sekcia európskych programov a projektov, Ministerstvo zdravotníctva SR
Ing. Ján Bruncko	riaditeľ, odbor prierezových činností a financovania projektov, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Mgr. Andrea Bučková	riadiateľka, odbor koordinácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity, Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
JUDr. Roman Bužek	generálny riaditeľ, sekcia medzinárodných organizácií, rozvojovej a humanitárnej pomoci, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
Ing. Július Goga	štátny hlavný štátny radca, odbor programovania a implementácie projektov, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Mgr. Matúš Drotár	riaditeľ, odbor metodiky, sekcia centrálny koordinačný orgán, Úrad vlády SR
Mgr. Rút Erdélyiová	poradca ministra vnútra, Ministerstvo vnútra SR
Ing. Milan Gál	riaditeľ, odbor programov cezhraničnej spolupráce, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Ing. Juraj Gmitterko	generálny riaditeľ, centrálny koordinačný orgán, sekcia koordinácie fondov EÚ, Úrad vlády SR
Ing. Martin Húska	generálny riaditeľ, sekcia environmentálnych programov a projektov, Ministerstvo životného prostredia SR
PhDr. Boris Huslica	generálny riaditeľ, sekcia podporných programov, Ministerstvo hospodárstva SR
Mgr. Rastislav Iglar	sekcia ekonomiky, Ministerstvo vnútra SR
JUDr. Barbara Illková, PhD.	generálna riadiateľka, sekcia právna a konzulárna; tajomníčka Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
RNDr. Marián Kostolányi	generálny riaditeľ, agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ
Ing. Jana Krištofiková	riadiateľka, odbor rozvoja vidieka a LEADER, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Mgr. Lucia Lacková	riadiateľka, Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
Mgr. Zuzana Laššáková	hlavná štátna radkyňa, odbor riadenia kvality, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Mgr. Lukáš Lukáč	riaditeľ, odbor riadenia OPIS
Ing. Jaroslav Mendel	generálny riaditeľ, SORO pre OPIS, Ministerstvo kultúry SR
JUDr. Daniel Milo	kancelária ministra, Ministerstvo vnútra SR

Mgr. Norbert Molnár	generálny riaditeľ, sekcia operačných programov, RO pre OPIS a OP Technická pomoc
Ing. Albert Németh	generálny riaditeľ, sekcia riadenia ESF, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Mgr. Veronika Paľková	riaditeľka, odbor pre operačný program Vzdelávanie, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
PhDr. Emil Pícha, CSc.	riaditeľ, kancelária generálneho riaditeľa, poverený zastupovaním generálneho riaditeľa Sekcie riadenia programov regionálneho rozvoja, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Mgr. Peter Pollák, PhD.	splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity
Ing. Marta Prnová	riaditeľka, odbor programovania a implementácie projektov, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
JUDr. Jana Šavelová	riaditeľka, SORO pre ROP, Košice - EHMK 2013, Ministerstvo kultúry SR
Mgr. Andrea Šujanová	riaditeľka, sekcia implementácie operačného programu Vzdelávanie, Agentúra MŠVVŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ
Mgr. Branislav Šilhavík	odbor analýz, metodiky a koordinácie auditov, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
Mgr. Andrea Uhrínová	riaditeľka, odbor prípravy operačného programu Výskum a inovácie, sekcia štrukturálnych fondov EÚ, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Respondentom a respondentkám veľmi pekne ďakujeme za ochotu spolupracovať a záujem zdieľať svoje poznatky a skúsenosti.

Výskum zadal a publikoval Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti, www.tretisektor.gov.sk

Tento výskum sa realizoval v rámci Národného projektu "Zvyšovanie transparentnosti neziskového sektora a kvality služieb poskytovaných neziskovými organizáciami cez mechanizmus akreditácie MNO".

Cieľom kvalitatívneho výskumu bolo zmapovať názory vyšších predstaviteľov štátnej správy na čerpanie a spravovanie verejných zdrojov mimovládnyimi neziskovými organizáciami z hľadiska filozofie, legislatívy a praxe:

- získať spätnú väzbu na MNO ako žiadateľov / príjemcov verejných zdrojov a na spoluprácu MNO a verejnej správy pri čerpaní verejných zdrojov,
- popísať zámery / postupy verejnej správy pri čerpaní a riadení verejných zdrojov, osobitne vo vzťahu k MNO v OP 2014-2020
  - popísať plánované oblasti a mieru zapojenia MNO pri čerpaní fondov EÚ,

- zistiť mieru využitia tzv. globálnych grantov v OP 2014-2020 a v štátnych dotačných schémach, ktorých sprostredkovateľom môže byť verejný subjekt, sociálny partner alebo MNO,
- zistiť názory a zozbierať podnety na pripravovaný mechanizmus akreditácie MNO a jeho využiteľnosť v praxi, osobitne subjektmi verejnej správy ako sú RO / SORO / štátne orgány.

Výskum prebiehal ako anonymný. Respondenti(-ky) súhlasili s uvedením svojich mien v zozname respondentov, ktorý je súčasťou výskumnej správy.

Citáty, prípadne parafrázované výroky respondentov a respondentiek vo výskumnej správe boli zanonymnené. Autori upravili niektoré formulácie bez zmeny zmyslu pôvodných odpovedí.

Kvalitatívny výskum sa realizoval v lete 2014, zber dát prebiehal 6.6.-7.7.2014.

Výskumnou metódou boli hĺbkové semištruktúrované rozhovory – vedené individuálne a v niektorých prípadoch skupinovo - s tridsiatimi dvoma respondentmi a respondentkami. Rozhovory prebiehali podľa jednotného scenára. Dáta boli spracované štandardnými postupmi kvalitatívnej analýzy dát (z audionahrávok / poznámok výskumníka z rozhovorov).

Rozhovory s respondentmi(-kami) viedli: Peter Guštafík, B.A.
Mgr. Lýdia Marošiová
PhDr. Helena Woleková, CSc.
Mgr. Martina Petijová

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Obsah

Úvod	6
Hlavné zistenia	8
I. Akreditačný systém MNO - kľúč k informáciám, dôvere a zdrojom ..	10
I.1. Požiadavky RO/SORO na prijímateľov, vrátane MNO	10
I.2. Akreditačný systém MNO – kontext jeho použitia	13
I.3. Aký účel by mal akreditačný systém plniť?	14
I.4. Aké parametre by mal akreditačný systém spĺňať?	16
I.5. Čo by mal akreditačný systém obsahovať?	17
I.6. Ako by mal byť akreditačný systém implementovaný?	18
I.7. Aké riziká sa s akreditačným systémom spájajú?	20
I.8. Záver	21
II. Doterajšie skúsenosti s čerpaním verejných zdrojov zo strany MNO a návrhy na zlepšenie	22
II.1. Postavenie MNO vo vzťahu k poskytovateľom verejných zdrojov, najmä ŠF	22
II.2. Doterajšie ťažkosti s čerpaním ŠF – spoločné pre viaceré typy prijímateľov vrátane MNO	27
II.3. Doterajšie ťažkosti s čerpaním ŠF – špecifické pre MNO	31
II.4. Možnosti zlepšenia čerpania štrukturálnych fondov	34
II.5. Záver	37
III. Mimovládne neziskové organizácie v polohe správcov a príjemcov globálnych grantov z verejných zdrojov – rezonovanie teoretickej možnosti v praxi	38
III.1. Globálne granty patria k téme, o ktorej sa na najvyšších úradoch pravdepodobne veľa diskutuje	38
III.2. Finančný mechanizmus Globálnych grantov je na najvyšších úradoch hodnotený ako dobrý "nástroj"	39
III.3. Štát má vlastné a dostatočné administrátorské kapacity a skúsenosti	40
III.4. Absencia legislatívnej úpravy a usmernenia zo strany ministerstva financií	41
III.5. Pri GG zodpovednosť za správu verejných zdrojov nesie v konečnom dôsledku štát	43
III.6. Globálne granty sú administratívne náročnou novinkou	46
III.7. O využívaní globálnych grantov rozhodne „vedenie“	47
III.8. Záver	48
Prílohy	49

Úvod

Téma čerpania a spravovania verejných zdrojov mimovládnyimi neziskovými organizáciami v roku 2014 je aktuálna a naliehavá, a sprítomňuje ju aj národný projekt „Zvyšovanie transparentnosti neziskového sektora...“ financovaný z prostriedkov Európskej únie. Legislatívny rámec a prax na úrovni Slovenskej republiky a Európskej únie, vytvára síce mechanizmy čerpania, ale tie by mali byť využívané viac ako v minulosti – aj preto, že štát má (mať) záujem, aby mimovládne neziskové organizácie funkčne pracovali s tzv. signifikantnými skupinami obyvateľov, či prinášali vlastnú originálnu pridanú hodnotu.

Predmetom výskumu, ktorého výstup je spracovaný do tejto záverečnej správy, boli potreby a požiadavky verejnej správy vo vzťahu k neziskovému sektoru, osobitne v procese čerpania verejných zdrojov mimovládnyimi neziskovými organizáciami. Tieto potreby boli mapované prostredníctvom názorov vyšších predstaviteľov štátnej správy, teda ľudí v riadiacich pozíciách, tzv. *decision maker*-ov, so silným mienkotvorným vplyvom vo sfére výkonnej moci štátu.

Kľúčom k čítaniu nasledujúcich strán je skutočnosť, že vyšší úradníci v role respondentov v rôznej miere reflektovali rolu „neziskoviek“ pri čerpaní verejných zdrojov; od stanoviska, „že o nich nič nevedia“, cez „že si netrúfajú generalizovať“, až po úroveň príkladov MNO, o ktorých „vedia, že sú / nie sú / chcú byť prijímateľmi verejných zdrojov“.¹ Výskumná správa zachytáva stav skúmaného problému predovšetkým z pohľadu vyšších úradníkov a ich „horizontov“ pre dobrú správu vecí verejných.

Veríme, že predkladaná výskumná správa môže pomôcť všetkým zainteresovaným stranám ako materiál pre dobré rozhodovanie pri rozdeľovaní a efektívnom manažmente verejných financií zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a EÚ fondov. Aj, že zámer vytvoriť objektívny a transparentný systém akreditácie mimovládnych neziskových organizácií, ktorý sa vo výskume „testoval“, prispeje k žiaducej transparentnosti a preukáže profesionalitu pri výkone svojich rol na strane poskytovateľov i prijímateľov.

Peter Gušťačík, Lýdia Marošiová

V Bratislave, 10.júla 2014

---

¹ Autori výskumnej správy si boli pri spracovávaní výskumných dát vedomí tejto skutočnosti vyplývajúcej aj z výskumného design-u, situačných faktorov a celkovej prístupnosti respondentov(-tiiek) zdieľať svoje poznatky, skúsenosti a názory.

Zoznam skratiek použitých v texte:

CKO	Centrálny koordinačný orgán (sekcia koordinácie fondov EÚ, Úrad vlády Slovenskej republiky)
CLLD	program Miestneho rozvoja riadeného spoločenstvom
EK	Európska komisia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
GG	globálne granty
<i>kurzíva bez „...“</i>	parafrázované, jazykovo upravené vyjadrenie respondentov
<i>kurzíva s „...“</i>	citované vyjadrenie respondentov
MNO	mimovládne neziskové organizácie
NFP	nenávratný finančný príspevok
OP	operačný program
parafr.	parafrázovaný text
pozn.ed.	poznámka editora(-ky)
RO	riadiaci orgán
SORO	sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
ŠF	Štrukturálne fondy
VO	verejné obstarávanie

Hlavné zistenia

Lepší prístup MNO k štrukturálnym fondom

MNO sa výraznejšie než v minulosti podieľali na tvorbe nového programového obdobia 2014-2020 pre čerpanie EÚ fondov na Slovensku, sú vo väčšej miere oprávneným prijímateľom a majú už aj viac skúseností s riadením tzv. európskych projektov. **Prístup mimovládnych neziskových organizácií k verejným zdrojom**, osobitne z európskych štrukturálnych a iných fondov, sa zlepšuje.

MNO stále ako „slabší hráč“

MNO sú pri čerpaní verejných zdrojov, zvlášť z EÚ fondov a v porovnaní s inými subjektmi, vyhodnocované ako „slabší hráč“ – z dôvodov:

- (1) absencie majetku a/alebo schopnosti získať bankové úvery, či garanciu štátu;
- (2) nižších organizačných, najmä administratívnych kapacít;
- (3) rizika prerušenia či ukončenia činnosti a/alebo zániku organizácie;
- (4) nenadobudnutej dobrej praxe s realizovaním projektov z EÚ fondov.

Pre účinnejšie čerpanie EÚ fondov potrebujú MNO zvýšiť predovšetkým svoje **kapacity na projektové a finančné riadenie, finančnú stabilitu** a svoju **dôveryhodnosť** pre štát / jeho predstaviteľov ako primárneho správcu verejných zdrojov.

Akreditačný systém MNO môže pozíciu MNO zlepšiť

K zvýšeniu transparentnosti a dôveryhodnosti MNO by prispel aj jednotný informačný systém o MNO vo všetkých ich právnych formách, ktorý na Slovensku aktuálne **chýba**. Pripravovaný **akreditačný systém má potenciál stať sa dôležitým zdrojom informácií** pre riadiace orgány, sprostredkovateľské orgány a iných poskytovateľov verejných zdrojov. Prispel by k zvýšeniu informovanosti nielen pracovníkov verejnej správy, ale aj verejnosti o pôsobení MNO, o ich organizačných kapacitách, tematickom zameraní, štatutárnych orgánoch.

- Podľa poskytovateľov by poslužil ako **doplnkový zdroj** (faktických údajov o MNO a prípadne jej „akreditácie“) v hodnotiacich a výberových procesoch, ktoré však sú a zostanú špecifické v každom operačnom programe a u každého poskytovateľa.
- Register/systém by priniesol **praktické výhody** najmä v procese posudzovania žiadostí mimovládnych neziskových organizácií o NFP / GG / grant – v znížení administratívnej záťaže pre žiadateľov, zjednodušení či zrýchlení formálnej kontroly zo strany poskytovateľov a lepšej identifikácie rizikových subjektov.

Globálne granty – (teoretická) šanca aj pre menšie MNO

Mnohé menšie MNO by **mohli získať prístup k menším príspevkom zo štrukturálnych fondov EÚ** v prípade, že sa aj na Slovensku (ako je to tomu v iných

krajinách EÚ) podarí **zaviesť a používať v širšom meradle finančný mechanizmus globálnych grantov**. Ten umožňuje udeľovanie fondov väčšiemu počtu subjektov prostredníctvom sprostredkovateľských organizácií (napr. verejných subjektov, nadácií).

Finančný mechanizmus globálnych grantov je na najvyšších úradoch hodnotený ako dobrý "nástroj", vo veľkej väčšine operačných programov v období 2014-2020 ho ale nemienia využiť. Štát má dostatočné vlastné kapacity a skúsenosti so spravovaním verejných zdrojov. „Proti“ použitiu globálnych grantov najviac rezonuje argument, že riadiace orgány / štátne orgány nesú konečnú zodpovednosť za nakladanie s verejnými zdrojmi.

Štát nechce byť garantom iných ako vlastných administrátorských výkonov pri spravovaní verejných zdrojov. Navyše, **globálne granty v súčasnej praxi využívania EÚ fondov na Slovensku sú administratívne náročnou novinkou, ktorá nie je dosiaľ metodicky rozpracovaná**, a v operačných programoch 2014-2020 (kde by globálne granty prichádzali do úvahy) neexistuje ani plán, aby sa tento finančný mechanizmus uplatnil.

I. Akreditačný systém MNO - kľúč k informáciám, dôvere a zdrojom

I.1. Požiadavky RO/SORO na prijímateľov, vrátane MNO

Výskum, ktorého výstupom je táto správa, ukázal, že riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány majú na prijímateľov štrukturálnych fondoch viaceré požiadavky, ktoré sa môžu viazať ku ktorýmkoľvek fázam čerpania fondov:

- (1) programovanie / nastavenie výzvy,
- (2) konzultácie pred podaním žiadosti,
- (3) formálna kontrola prijatých žiadostí,
- (4) hodnotenie žiadostí,
- (5) výber prijímateľov,
- (6) implementácia projektu,
- (7) monitoring a hodnotenie,
- (8) kontrola výstupov projektu a splnenia zmluvných podmienok,
- (9) zabezpečenie udržateľnosti projektu.

Požiadavky na prijímateľov **sa líšia v každom operačnom programe** a môžu sa líšiť aj **pri každej výzve**. Možno ich zhrnúť do nasledovných oblastí:

- I.1.1. Znalosť daného operačného programu – jeho priorít, cieľov, podmienok
- I.1.2. Legitimita, transparentnosť a stabilita organizácie
- I.1.3. Administratívna kapacita
- I.1.4. Odborná kapacita
- I.1.5. Finančná situácia žiadateľa
- I.1.6. Čestné úmysly a dobrá komunikácia žiadateľa
- I.1.7. Schopnosť dosahovať výsledky

I.1.1. Znalosť daného operačného programu – jeho priorít, cieľov, podmienok

Poskytovatelia kladú dôraz na to, aby žiadatelia **boli oboznámení** s operačným programom, v rámci ktorého žiadajú o príspevok, oceňujú **predchádzajúcu skúsenosť** subjektu s daným OP, očakávajú u žiadateľov **záujem oboznamovať sa s dokumentmi OP** a komunikovať s pracovníkmi RO, aj **ochotu využívať možnosti školení a konzultácií** pred podaním žiadosti aj v priebehu implementácie projektu. Ako **príklad ukazovateľa** takéhoto záujmu boli v prieskume uvádzané **konzultácie s pracovníkmi RO**.

Moja skúsenosť je tá, že MNO chýba to nejaké základné pochopenie čo je možné a čo nie je možné, ako je to nastavené, mýlia si mnohokrát aj to, v akom operačnom programe sme „a prechádzajú mi cez iný“, nepoznajú pravidlá OP; je to o tíme ľudí, čím disponujú.

Mechanizmus zmlúv, ktoré sa nastavujú s konkrétnymi príjemcami **je možno ťažkopádny**, všeobecné podmienky sú dlhé, nie všetci to čítajú, nie všetci to vedia, nie všetci to chápu, „a viete, potom môžu byť tie také trecie plochy“.

I.1.2. Legitimita, transparentnosť a stabilita organizácie

Naplnenie týchto kritérií poskytovateľa často posudzujú na základe **histórie** žiadateľa, **úspešne realizovaných projektov** (najmä tých, ktoré boli podporené zo ŠF), podľa informácií o **vysporiadaných záväzkoch** organizácie, či jej **členstva v národných a medzinárodných sieťach**. Predkladanie viacerých dokumentov dokladujúcich splnenie týchto kritérií vyžaduje Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, napr. **účtovnej uzávierky**.

Zvonku je veľmi ťažké odčítať o organizácii viac než tému, ktorej sa venuje. A je ťažké hľadať si cestu k organizácii ako k potenciálnemu subjektu na spoluprácu.

*Podľa mňa, neziskovka, ktorá funguje na trhu nejakých 10-15 rokov, realizovala 5-6 projektov, má nejaký 10-členný tím a má za sebou nejakú činnosť – to je pre mňa prijímateľ, ktorý sa javí ako perspektívny. A viem, že **aj keď narazí na problémy, tak je svojimi vnútornými silami schopný tieto problémy odstrániť.***

V prípade problémov je [u MNO] vymožitelnosť úplne nulová. Nevie, či to štatutári týchto inštitúcií využívajú alebo zneužívajú.

I.1.3. Administratívna kapacita

Schopnosť administratívne zvládnuť projekt financovaný štrukturálnymi fondmi bola uvádzaná poskytovateľmi ako jedno z najdôležitejších kritérií výberu prijímateľov. Zdôrazňované bolo napríklad to, aby **pracovníci určení na riadenie** projektu a finančné riadenie projektu **mali relevantnú odbornú prípravu a ideálne aj predchádzajúcu skúsenosť**, aby si organizácia dokázala takýchto pracovníkov **udržať po celú dobu trvania projektu** alebo ich nahradiť rovnako skúsenými ľuďmi, aby venovala mimoriadnu pozornosť **kapacitám na verejné obstarávanie**, prípadne aby si tieto kapacity **posilnila formou partnerstva** so skúsenejšou organizáciou. Plnenie týchto kritérií sa často hodnotí podľa dodaných **životopisov, výročných správ**, či **počtu zamestnancov** nahlásených do Sociálnej poisťovne a dĺžky ich pracovného pomeru.

MNO majú zamerané ľudské kapacity na odbornú časť, a nie na to, ako získať prostriedky. ... je veľa výziev, kde môžu byť prijímateľmi aj MNO, ale neviem, či sa boja podať projekty, či nemajú vlastné zdroje, alebo či nemajú prostriedky na to, aby žiadosti podali, lebo tie žiadosti treba vypracovať...

Ani nadácie nemajú tímy ľudí na verejné obstarávanie, niekomu si to zadajú... Na vysokých školách je ten problém menší, ale žiadna základná či stredná škola nemá tím ľudí na VO, a tí najatí realizátori „pre nich vytvoria katastrofické veci“.

Vyžadovať, aby MNO mala certifikovaného finančného manažéra (alebo takého, ktorý má skúsenosti s riadením takého projektu z minulosti) sa môže zdať na začiatku príliš

tvrdé, ale neskôr sa to vráti. Nesplnenie [tejto podmienky] by však nemal byť dôvod pre vylúčenie - aby to nebolo diskriminujúce.

I.1.4. Odborná kapacita

Okrem administratívnej a riadiacej kapacity poskytovateľa hodnotia aj odborné kapacity žiadateľa. Pri projekte zohľadňujú aj počet a kvalitu **odborných** (v ideálnom prípade iných ako riadiacich) **pracovníkov podieľajúcich sa na projekte** (na základe životopisov, projektových výstupov), ich formy zapojenia (ako interní zamestnanci alebo externí dodávatelia) a podľa schopnosti organizácie zabezpečiť a zaručiť kontinuitu ich výkonu.

*Vo väčšine prípadov bola **problémom neodbornosť**. „Jedna vec je napísať pekne projekt, druhá vec je ho zrealizovať tak, ako som si predsavzal.“*

I.1.5. Finančná situácia žiadateľa

RO/SORO prihliadajú pri výbere prijímateľov aj na ich finančnú situáciu, zvlášť kvôli minulým skúsenostiam s nesolventnými realizátormi europojektov. Pozornosť venujú schopnosti žiadateľa **zabezpečiť skutočné kofinancovanie alebo predfinancovanie, pokračovať v projektových aktivitách projektu (bez ohrozenia cash flow organizácie)** aj vtedy, ak dôjde k (dočasnému) pozdržaniu platieb od poskytovateľa (napríklad kvôli polroka trvajúcemu overovaniu údajov). Môžu zohľadňovať aj schopnosť žiadateľa pracovať **s vlastnými finančnými rezervami** či **získať úvery**. Mnohé z týchto parametrov sú hodnotené na základe **úctovnej uzávierky napr. z posledných troch rokov**.

Aj preplácanie platieb niečo trvá a mimovládky sa dostávajú do problémov s cash flow. Ak napr. riadiaci orgán niečo preskúmava a ťahá sa to povedzme polroka, niektorú mimovládku to vie položiť. Dokonca aj spolufinancovanie 5% je niekedy pre MNO problémom.

MNO nemajú prostriedky na predfinancovanie a potom majú veľa neoprávnených výdavkov.

I.1.6. Čestné úmysly a dobrá komunikácia žiadateľa

Ako faktor ovplyvňujúci výber prijímateľov sú uvádzané aj **čestnosť žiadateľov** (napr. pravdivé dokladovanie - čestné prehlásenia, nenavyšovanie rozpočtu neprímeraným spôsobom, uvádzanie pravdivých údajov v správach), **autentický záujem dosahovať výsledky** a nielen čerpať zdroje, **ochota riešiť problémy** a nie snaha meniť/obchádzať pravidlá, snaha o dobrú komunikáciu s poskytovateľom (napr. konzultovanie projektu, overovanie oprávnenosti výdavkov vopred, overovanie

postupu pri verejnom obstarávaní, informovanie o zmenách v projekte, v organizácii apod.). Pri posudzovaní týchto faktorov poskytovatelia siahajú po **krížovej kontrole dokumentov, prísnejšom posudzovaní** tých, u ktorých zistili hoci aj parciálnu nečestnosť, **vedenie súdnych sporov** s poskytovateľom kvôli minulým projektom, skúsenosť s komunikáciou z minulosti apod.

Sklon k predkladaniu neoprávnených výdavkov – inými slovami falšovanie. Príklad: človek, ktorý učí používať motorovú pílu si vykáže, že minul za štvrťroka toľko benzínu ako benzínová pumpa. Alebo keď nám niekto predloží telefónne účty a sú tam aj hovory na erotické linky.

Najmä personálne výdavky bývajú vykázané duplicitne vo viacerých projektoch, alebo býva nesúlad údajov v monitorovacej správe.

„...hlavný cieľ [prijímateľov] bol prísť ku zdrojom, a nie odstrániť problém. ... Mám pocit, že väčšina organizácií, ktoré čerpali tie peniaze, boli skôr agentúry, ktoré sa na to špecializovali.“

I.1.7. Schopnosť dosahovať výsledky

Posledná oblasť kritérií výberu sa zameriava na schopnosť prijímateľa dosahovať plánované výsledky, ktoré sú v súlade s prioritami daného operačného programu. Obsahový dopad nie je jednoducho merateľný, zvlášť vo fáze hodnotenia žiadosti. Poskytovatelia využívajú napríklad **posudky hodnotiteľov**, či **výsledky preukázateľne dosiahnuté** organizáciou **v minulosti** (napr. opísané vo výročných správach, mediálnych výstupoch alebo evaluačných správach vypracovaných nezávislými evaluátormi).

*Ak mám jeden milión eur na túto tému, chcem ich investovať do niekoho, kto má kompetenciu, administratívnu kapacitu to ustáť, kto tie fondy nespreneverí, ale **najdôležitejšie zo všetkého – kto dosiahne ten efekt**. To je zatiaľ z našej strany pomerne ťažko uchopiteľné.*

I.2. Akreditačný systém MNO – kontext jeho použitia

Poskytovatelia verejných zdrojov v súčasnosti využívajú **viaceré informačné systémy** na čerpanie či overovanie údajov o subjektoch uchádzajúcich sa o štrukturálne fondy alebo implementujúcich projekty financované z fondov EÚ. Niektoré z týchto systémov sú špecifické v rozsahu aj druhu informácií pre daný operačný program či ministerstvo.

MNO sú typ subjektu, o ktorom je ťažšie získať overené aktuálne dáta v reálnom čase bez nutnosti tieto údaje žiadať od samotnej MNO. Keďže rôzne právne formy **MNO** majú rôznych registrátorov, sú vedené v rôznych registroch, a majú rozličnú mieru povinnosti udržiavať registračné údaje o sebe aktuálne, **nie sú vnímané ako ideálne čitateľný a transparentný partner či prijímateľ verejných zdrojov**.

O iných typoch subjektov čerpajúcich štrukturálne fondy majú poskytovatelia zvyčajne možnosť získať viac informácií – či už v Obchodnom registri, na Úrade pre verejné obstarávanie, či v existujúcich registroch právnických osôb.

V spojitosti s možným vznikom akreditačného systému MNO sa riadiaci pracovníci RO/SORO/ministerstiev vyjadrovali v prieskume potrieb k tomu: (1) aký účel by mal plniť akreditačný systém MNO, (2) aké parametre by mal spĺňať, (3) čo by mal obsahovať, (4) ako by mal byť implementovaný a (5) aké riziká vnímajú v súvislosti s jeho vznikom a používaním.

I.3. Aký účel by mal akreditačný systém plniť?

Posúdenie kvality a dôveryhodnosti žiadateľov o európske štrukturálne a iné verejné zdroje

Od nového informačného systému pre MNO poskytovatelia očakávajú, že im pomôže získať informácie o MNO (oblasť pôsobenia, hlavné činnosti, kontaktné osoby, štruktúra organizácia, relevantnosť k územia apod.) a posúdiť tak kvalitu ich práce, kapacity a dôveryhodnosť. Hoci „všetky príčetné MNO ... už o sebe chcú transparentne zverejňovať informácie a aj to robia...“, takýto informačný systém by transparentné údaje sústredil a sprístupnil ich štátnym orgánom. V konečnom dôsledku by zvýšil dostupnosť EÚ fondov pre širšiu verejnosť a nielen úzku skupinu príjemcov (parafrázujúc jednu vyššiu úradníčku).

Úprimne hovorím, naozaj nám pomôžete, minimálne v tom 'kto je ten neziskový sektor(?)'. "Ja si tiež môžem založiť neziskovku a tváriť sa, že sledujem korupciu na Slovensku a vyjadrujem sa k týmto veciam." Vnesie to poriadok, určite.

Nie som nejaký... absolútne proti MNO, skôr... nemám s nimi reálne skúsenosti. Delím si ich na dve skupiny: 1.organizácie s reálnou činnosťou, číslami, výsledkami, a 2.organizácie zriadené účelovo, ktoré defraudovali... Dôležité je zaviesť systém na ich rozlíšenie. Keď sa takéto vnímanie v spoločnosti etabluje, tak sa zmení aj ich vnímanie z pohľadu EÚ fondov.

Čo by sme mali vedieť o MNO pre posilnenie dôvery? Mali by o sebe uvádzať personálne a finančné údaje. Tiež, či už majú skúsenosť s narábaním s fondmi, aj keď nie priamo štrukturálnymi. To sa nedá vyčítať iba zo systému, ale z posúdenia predložených materiálov a dokumentov. Ja väčšinou, keď mám niečo riešiť, tak si to overujem z viacerých zdrojov. Aj odkazy na články môžu pomôcť... Výročná správa je tiež dôležitá, keď sa chce organizácia o niečo uchádzať.

Zamedzenie duplicitného dodávania dokladov

Podľa vzoru susedných krajín si poskytovatelia verejných zdrojov sľubujú, že prepojenie informačných systémov umožní **zjednodušiť predkladanie dokladov zo strany žiadateľov a ich overovanie**. Ako uviedla jedna respondentka: „Napríklad v Maďarsku žiadatelia predložia žiadosť o príspevok, opis projektu a rozpočet, ostatné údaje sú

automatizované – napr. či žiadateľovi nehrozí úpadok, bankrot, účtovnú závierku, či nedlží poisťovniam, či nedlží na daniach a rôzne typy čestných prehlásení.“

Zjednodušenie by mohlo nielen odbremeniť žiadateľov/prijímateľov („aby si nemuseli pol roka vybavovať všetky papiere a nakoniec ten grant nedostanú“), ale by mohlo **„uľahčiť prácu aj na strane štátnej správy – ktorá teraz musí kontrolovať zoznamy dokumentov“**.

Každý by uvítal 'pool', do ktorého by ste sa vedeli prihlásiť... Nieкто by vás skontroloval, platilo by vám to [dokumenty o subjekte] povedzme päť rokov, a nemuseli by ste to predkladať stále dookola. Aj keď sú to zadarmo potvrdenia - stále to trvá(!). "Daňový úrad má 30 dní a tú lehotu dodrží aj keby neviem čo bolo!" (s lakonickým úsmevom – pozn. ed.)

*Cieľom informačného systému by malo byť odbremenenie žiadateľov/prijímateľov – či už je to MNO alebo hocijaký iný prijímateľ – **aby si nemusel pol roka vybavovať všetky papiere a nakoniec ten grant nedostane**. Ak údaj o tom, že žiadateľ nemá dlh voči Sociálnej poisťovni má Sociálna poisťovňa, tak ten údaj musíme žiadať od nej.*

*Systém na zjednodušenie administratívnej záťaže **nezáleží od nás, ale od CKO a MF SR**. Oni navrhujú **Systém riadenia a Systém finančného riadenia**, ktorý my musíme dodržiavať. „My budeme len naplňovať to, čo sa dohodne na úrovni štátu. **U nás tá byrokracia nezačína, u nás končí.**“*

Prevenca zlyhaní pri čerpaní verejných zdrojov

Ako prevencia by mohlo pôsobiť aj systémové automatizované vylúčenie subjektov, „ktoré nespĺňajú základné náležitosti a nemajú byť preto adresátmi eurofondov“.

Pri dobre nastavenom informačnom systéme bol respondentmi spomenutý aj dôležitý **prevenčný faktor** – „ak žiadateľ zaklame v jednej veci, je veľká pravdepodobnosť, že ani ostatné nebudú sedieť“. Nečestnosť a neskoršie zlyhanie v čerpaní fondov by bolo možné ľahšie odhaliť „**krížovou kontrolou**“ pomocou informačného systému v ranej fáze.

| „Transparentnosť mimovládok by určite napomohla, aby bola väčšia dôvera.“

Obmedzenie subjektivity vo výberovom procese

Automatizácia informácií o žiadateľoch by mohla minimalizovať subjektívny prvok v hodnotení, čo vyžaduje aj Európska komisia.

| *Systém by mohol vylúčiť subjektivitu hodnotiteľov – teraz nie je možné preskúmať, prečo hodnotiteľ dal toľko bodov, koľko dal. Ak ohodnotí nesprávne a ešte je za hodnotenie zaplatený, musí znášať aj on dôsledky svojho konania.*

I.4. Aké parametre by mal akreditačný systém spĺňať?

Záväznosť

Viacerí respondenti v prieskume uviedli, že ak má vzniknúť **akreditačný systém pre MNO, má zmysel len vtedy, ak bude poskytnutie údajov doň povinné pre všetky MNO** (prípadne v prvej fáze len pre MNO, ktoré čerpajú verejné zdroje) – „inak to nemá výpovednú hodnotu“ alebo „Keď už to robím, tak nech je to transparentné, nech nemôže nikto namietať. **Najmä, ak sú to organizácie, ktoré registruje štát.**“ Uvádzaná bola paralela s Obchodným registrom, registrami SIMS, Dafne, iCSO / pri UNDP apod.

Súčasne zaznelo, že **ak systém nebude mať záväzný charakter** pre RO / SORO / štátne orgány, **bude to iba elektronická databáza**, ktorá môže a nemusí byť využitá.

Z pohľadu štátu – ak už vytvárať takýto register, **prečo tam nedať všetky organizácie?** Aj tie, ktoré pracujú dobrovoľne – kvôli administratívnej záťaži?

Aktualizácia údajov a prepojenosť na iné informačné systémy

Najčastejšie otázky a obavy z použiteľnosti údajov v novom akreditačnom systéme smerovali k ich časovej platnosti – pre RO/SORO/štátne orgány je dôležité, aby mohli v konkrétny dátum (napr. v deň uzávierky výzvy) **overiť aktuálnu platnosť informácie** (napr. či žiadateľ má alebo nemá nedoplatok voči Daňovému úradu či Sociálnej poisťovni). Platí to najmä pre potvrdenia, ktoré vystavujú inštitúcie a menej pre čestné vyhlásenia, či prípadné doplnkové, dobrovoľne poskytované údaje.

Druhou otázkou je **frekvencia aktualizácie** – či pôjde o želanú harmonizáciu údajov s inými registrami v reálnom čase alebo budú údaje získavané z rôznych zdrojov v konkrétnych časových intervaloch: „Ak budú systémy dobre nastavené, tak bude medzi nimi on-line priebežná komunikácia.“

***Zmysel e-governmentu je prepojenie databáz.** Je to vecou technického riešenia aj finančnej náročnosti. V tejto republike chce mať každý svoj systém – to nekomentujem.*

*V ideálnom prípade **občan bude vstupovať do jedného systému**, v ktorom nájde všetko – to je však hudba budúcnosti.*

Veľa vecí má uľahčiť ITMS. Väčšina komunikácie vraj bude cez ITMS, a teda papierová a administratívna záťaž odbudne. Nebude treba robiť extra veci, lebo už budú v systéme.

Ak budú systémy dobre nastavené, tak bude medzi nimi on-line priebežná komunikácia. Dôležité je, aby celý systém bol „user-friendly“, príjemný na používanie, aj pre úradníka aj pre používateľov.

*Databáza by mala mať prepojenie na zoznamy prijímateľov v ITMS s údajmi o prijímateľoch, s ktorými boli zlé skúsenosti, aby sa chyby neopakovali. **Mala by byť vytvorená tzv. kniha dlžníkov**, pretože ten subjekt, ktorý niečo pokazil a súdne sa s nami naťahuje, nemá čo robiť ako žiadateľ.*

Úspornejší variant ako existujúce riešenia

Formulovaný bol aj názor, že **náklady na vytvorenie, uvedenie do prevádzky, používanie a údržbu nového systému by nemali prevýšiť náklady existujúcich riešení.**

Čím bude takýto systém lepší, tým bude menej úradníkov a zníži sa byrokracia – len aby to nestálo viac ako platy všetkých úradníkov za 7 rokov.

I.5. Čo by mal akreditačný systém obsahovať?

Tematické zameranie MNO

Register/informačný systém pre MNO by mal umožňovať aj poskytovateľom so slabším prehľadom o neziskovom sektore zistiť, **čomu sa MNO tematicky venujú, v akých oblastiach pôsobia, a v akej kapacite** – či ako poskytovatelia verejnoprospešných služieb, *think-tank* organizácie, *watchdog* organizácie, vzájomne prospešné spolky, či len ako servisné organizácie subkontrahujúce ďalších dodávateľom (tzv. pseudo MNO).

Bolo by treba nastaviť metodológiu tak, aby odhalila, či je organizácia čisto servisná (eventová) alebo sa reálne venuje obsahu. Niektoré MNO totiž robia vyslovene „public relations“ – vedia to dobre „onálepkovať“ a „zabaliť do pekného papiera“, ale obsah subkontrahujú.

Odborné a administratívne kapacity MNO

Keďže MNO sú-aj nositeľmi know-how a expertízy, jedným z ich aktív sú odborné kapacity – experti publikujúci, prednášajúci, verejne sa vyjadrujúci k témam ich záujmu. Niektorí vyšší úradníci **oceňovali účasť takýchto expertov v pracovných skupinách či ich podnety v odborných debatách.** Register/informačný systém pre MNO by mal podľa nich umožňovať ľahšie identifikovať a kontaktovať odborníkov z MNO.

Bolo by však zaujímavé mať aj zoznam jednotlivcov – expertov na dané témy. Aby ich štát vedel dohľadať v sektore.

Pre nás je dôležité získať údaje o finančných, personálnych a administratívnych kapacitách žiadateľa.

V takomto registri bude dôležitá prehľadnosť: čo MNO robila, aké projekty realizovala, aké má kapacity, aké má know-how.

Systém, kde si viem dohľadať informácie o organizácii by mi pomohol vytvoriť si konštruktívnejší postoj k MNO – kde viem sledovať jej minulé a súčasné pôsobenie, kde si viem overiť, kto v tej organizácii pracuje a jeho potenciál v agende, ktorú rieši. Ja musím pracovať s tou agendou v roli experta, ktorý manažuje národnú politiku a zodpovedá za jej implementáciu. Na druhej strane potrebujem človeka,

s ktorým viem pracovať v rovine peer-to-peer, ako s kapacitou v danej oblasti. Toto sa často nedá dohľadať ani overiť. Keď príde MNO s ponukou na spoluprácu, nemám ako vyhodnotiť jej potenciál ako možného partnera.

Projekty implementované v minulosti, vrátane ich hodnotenia a ich pridanej hodnoty

Z perspektívy inštitúcií pôsobiacich v spravovaní ŠF a iných EÚ fondov na Slovensku desať rokov, kladú RO dôraz na históriu a kvalitu minulých výsledkov u žiadateľov a prijímateľov. Dôraz kladú najmä na **dosahovanie zmeny a skutočného dopadu formou úspešne zvládnutých projektov**, ideálne takých, ktoré boli financované z verejných prostriedkov. Preto bola vo vzťahu k možnému novému registru MNO opakovane formulovaná požiadavka, aby v ňom bol uvedený **zoznam projektov realizovaných konkrétnou MNO v minulosti** – vrátane základných údajov ako čas realizácie, cieľová skupina, výsledky, hodnotenie úspešnosti.

Niektorí poskytovatelia chcú vidieť aj to, akú pridanú hodnotu prináša MNO v porovnaní s inými subjektmi (spomínaný bol príklad MNO pôsobiacej v oblasti náhradnej starostlivosti o deti z detských domovov).

V krajine xxx je v oblasti xxx certifikovaných šesť MNO, je to ako punc kvality, ktorý musia tuším každé tri roky obnovovať, podliehajú prísnemu auditu... A na týchto šesť organizácií štát prenáša zodpovednosť za rozdeľovanie financií.

Členstvo v sieťach, citačný index

Ako doplnkový, ale veľmi dôležitý ukazovateľ kvality organizácie (pre účely ranking-u ako ďalší možný údaj v registri) bolo spomínané členstvo v strešných, medzinárodných organizáciách, keď členstvo samotné veľa krát prináša organizácii kredit, organizácia má auditované ročné závierky apod.

Hodnotenie MNO v systéme má 2 roviny: 1. implementačná – či MNO projekt dobre zimplementovala (nemala problémy s dokladmi, doklady boli v dobrej kvalite, projekt sa zrealizoval hladko a načas, neboli problémy s verejným obstarávaním), 2. obsahová (tú mi nehodnotíme) – či takýto projekt má skutočne význam a nie sú to len vyhodnené peniaze (napr. tvorba štúdie môže prebehnúť hladko, avšak „skončí v šuplíku“). To je vec výberu projektov.

I.6. Ako by mal byť akreditačný systém implementovaný?

Ako pri iných iniciatívach na tvorbu nového informačného systému, aj v tomto prípade bude potrebné definovať požiadavky, systém legislatívne ukotviť, navrhnúť technické riešenie, implementovať ho, uviesť do prevádzky, priebežne vyhodnocovať jeho činnosť a aktualizovať.

Operačný program Integrovaná infraštruktúra získava údaje od jednotlivých ministerstiev o agendách, ktoré majú informačné systémy riešiť a identifikuje projekty, ktoré spolu súvisia, aby sa neimplementovali nesúrodo.

Častou otázkou vysokých úradníkov o akreditačnom systéme MNO bolo, kto bude jeho prevádzkovateľom a aké bude jeho prepojenie s inými systémami.

Toto môže byť zaujímavý nástroj, ktorý mi však nedal odpoveď na otázku udržateľnosti - bude tam niekto, kto sa bude starať o jeho administrovanie a aktualizovanie? Do akej miery to bude relevantné pre budúce sprostredkovateľské orgány a bude to pre nich legitímne bez použitia iných zdrojov? Systém riadenia bude do konca roku schválený a pokiaľ systém nebude zladený a nebude mať záväzný charakter pre sprostredkovateľské orgány – tak to bude iba elektronická databáza, ktorá môže byť úplne zbytočná.

Prevádzkovanie registra

K prevádzkovaniu registra v prieskume zaznel napríklad názor: „Technické riešenie určuje, či pôjde o samostatný systém, alebo sa niekam pričlení. Napríklad registre subjektov robí Štatistický úrad. Jedna možnosť je začleniť to do existujúceho systému, druhá možnosť je vytvoriť nový systém a následne ho integrovať do ostatných informačných systémov“.

Zdroje dát

Jedným zo základných rozhodnutí pri novom systéme bude, **či má čerpať dáta z existujúcich registrov alebo získavať od MNO nové dáta**, ktoré v existujúcich systémoch zatiaľ vedené nie sú.

Príkladom prvého prístupu je ITMS - systém, ktorý nie je registračný, ale integračný. Slúži primárne na sprístupnenie takých údajov, ktoré sú vyžadované nariadeniami o európskych štrukturálnych a investičných fondoch.

Príkladom druhého prístupu sú registre subjektov konkrétnych právnych foriem MNO, napr. register nadácií.

Technické riešenie určuje, či bude samostatný systém, alebo sa niekam pričlení. Napríklad registre subjektov robí Štatistický úrad. Jedna možnosť je začleniť to do existujúceho systému, druhá možnosť je vytvoriť nový systém a následne ho integrovať do ostatných IS. „Ja ten informačný systém potrebujem vtedy, keď s tými dátami pracujem“.

Prepojenie s inými systémami

Prepájanie samostatných informačných systémov a registrov tak, aby boli údaje z nich prístupné cez jednotné používateľské rozhranie, je cieľom viacerých iniciatív v štátnej správe. V dlhodobom horizonte majú byť výhody takejto integrovanej elektronizácie dát dostupné nielen pracovníkom verejnej správy, ale všetkým občanom.

V tomto prieskume vysokí úradníci z rôznych RO a SORO opakovane vyjadrili názor, že – v súvislosti s čerpaním verejných zdrojov – **by nový akreditačný systém MNO mohol a mal byť prepojený na existujúce informačné systémy, prípadne byť priamo súčasťou iného systému (napríklad ITMS) a poskytovať pritom nie základné, ale doplnkové informácie.**

Za začlenenie hovorí aj očakávanie, aby systém umožnil výber (filtrovanie) akreditovaných MNO napr. v konkrétnej „prioritnej osi“.

Naopak, **proti začleneniu systému o MNO do ITMS** hovorí skutočnosť, že projekty / programy z iných ako európskych štrukturálnych fondov – o ktoré by sa MNO mohli uchádzať - **nie sú súčasťou ITMS.**

ITMS je systém na monitorovanie fondov, nie je registrom subjektov. Slúži primárne na údaje vyplývajúce z požiadaviek v nariadeniach. Mohol by byť prepojený a čítať údaje zo systému o MNO, aby cez ITMS boli dostupné údaje o mimovládkach, ktoré sa uchádzajú o grant.

My musíme veľa vykazovať, ako sme členmi výboru xxx ... - používame dve IT platformy. Nejaká tretia, kde si skontrolujeme, či je certifikovaný subjekt je najmenší problém(!).

I.7. Aké riziká sa s akreditačným systémom spájajú?

Problémy s aktualizáciou a harmonizáciou údajov

Ako možné riziko automatizovaného systému boli pomenované **problémy s aktualizáciou a harmonizáciou údajov**: „Ak sa jeden komponent bude aktualizovať raz na mesiac a ostatné budú on-line [aktuálne priebežne], vtedy dôjde k nesúladu. Práve ten mesačný cyklus je najdôležitejší. Ak sa podarí systémy takto harmonizovať, tomu musíme prispôsobiť jednotlivé termíny a predloženia – napríklad v deň po aktualizácii.“

Pri automatizácii musia byť stanovené minimálne limity – ak sa niekto pri odvádzaní odvodov pomýli o centy, nebudem za to pokutovať a odstupovať od projektu.

*Ak bude „akreditačný systém“ - podobný ako systém na Úrade pre verejné obstarávanie, organizáciám by sa uľahčil prístup k čerpaniu fondov. **Otázka ja platnosť údajov k určitému dátumu** – aká tam bude validita informácií.*

Riziko príliš automatizovaného posudzovania MNO

Podľa vyjadrenia vysokého úradníka sú RO/SORO vystavené „pretlaku projektov“. **Urýchlenie či zautomatizovanie formálnej kontroly by bolo vítané**, ale viaceré RO/SORO sa vyjadrili, že v hodnotení tých subjektov, ktoré už formálne kritériá splnili, sa nemá postupovať automatizovane. Odstránenie subjektívneho prvku v hodnotení bolo niektorými vítané, inými vnímané ako rizikové. **Prílišná automatizácia vo vyhodnocovaní môže spôsobiť, že budú vylúčené subjekty, ktoré by vylúčené byť nemali** (napr. kvôli nedoplatku v Sociálnej poisťovni vo výške pár centov alebo kvôli tomu,

že subjekt nespĺňa kritérium na dobu doterajšej činnosti a pritom ostatné kritériá spĺňa lepšie ako ostatní).

Niektorí riadiaci pracovníci RO/SORO **považujú „akreditáciu MNO“ za veľmi ambiciózne cieľ**, ktorý nie je jednoduché ani dosiahnuť, a ktorý je možné vzápätí aj spochybníť.

Z praxe jedného vyššieho úradníka s „európskymi projektmi“ na Slovensku vyplynula skúsenosť, že subjekt v zložitej fáze svojho pôsobenia môže podať veľa krát veľmi dobrý projekt („škola, ktorá má zaniknúť podá najlepší projekt, lebo to je jej záchrana“).

Mám skúsenosti z minulosti, kedy si MNO žiadala o projekt v téme, v ktorej nemala skúsenosti, ale napriek tomu si podali veľmi relevantný a realistický projekt, ktorý sa oplátilo podporiť. Mám však aj skúsenosti práve opačné, keď skúsené subjekty podávali návrh na aktivity, ktoré vôbec nezodpovedali potrebám cieľovej skupiny. Ani životopisy, ani počet zamestnancov o mnohých veciach nevytvorí. Nevieť povedať, čo by bolo pre mňa jediným kritériom. Pre mňa projekt a žiadosť nie je to jediné, čo hodnotím, keď hodnotím projekt.

Podvrhy, nepravdivé informácie

Nikto nezaručí, že v systéme – najmä na úrovni voľne vkladateľných informácií o MNO nebudú klamlivé alebo neúplné informácie, ktoré sa ťažko overujú. Z takýchto východísk, by niekoho o dôveryhodnosti MNO – a medzi vyššími úradníkmi sa našli aj takí – nepresvedčila „žiadna akreditácia“.

I.8. Záver

Časť vyšších úradníkov neprejavila o informačný systém o MNO záujem autenticky. Polemika o jeho záväznosti odhaľuje **skryté, či úradnícky pragmatické postoje – systém budú využívať vtedy, ak to bude povinná súčasť procesu hodnotenia žiadateľa o NFP / dotáciu zo štátneho rozpočtu**. Zdravý úsudok, ale aj správy o výkone euroagendy zaniatenými nižšími úradníkmi svedčia o tom, že ak RO/ SORO / štátne orgány doteraz potrebovali údaje o MNO, tak ich analytické pracoviská dokázali z verejne dostupných zdrojov poskytnúť.

Systém môže byť urýchľovačom pozitívnych zmien v nastavení vzťahov medzi poskytovateľmi a žiadateľmi / prijímateľmi verejných zdrojov z prostredia mimovládnych neziskových organizácií, a má skôr krátkodobý potenciál využitia. Neprekonateľné sú v tomto ohľade jedine štátom riadené informačné systémy, a **mať v nich zakomponovaný systém o / pre MNO je dlhodobý, alebo „vyšší“ cieľ**.

II. Doterajšie skúsenosti s čerpaním verejných zdrojov zo strany MNO a návrhy na zlepšenie

II.1. Postavenie MNO vo vzťahu k poskytovateľom verejných zdrojov, najmä ŠF

Parafrázujúc jednu z respondentiek prieskumu potrieb poskytovateľov verejných zdrojov, mimovládne neziskové organizácie (ďalej MNO) disponujú kompetenciami, personálnou bázou hodnotných ľudských zdrojov, sú platformou, kde sa tvoria názory na národné politiky, verejné služby a zároveň majú potenciál konštruktívnym spôsobom prinášať vlastnú pridanú hodnotu do týchto agend.

Svojou činnosťou **MNO sledujú ciele**, ktoré sú často **v súlade s prioritami operačných programov** štrukturálnych fondov a preto sú, spolu so sociálnymi a ekonomickými partnermi,

- (1) prirodzeným partnerom pre RO a SORO v programovaní,
- (2) žiadateľom a prijímateľom štrukturálnych fondov vo viacerých operačných programoch,
- (3) v programovom období 2014-2020 sa uchádzajú aj o rolu správcov globálnych grantov, ako sprostredkovateľa ŠF.

Charakteristickou vlastnosťou, silnou a súčasne aj slabou stránkou **neziskového sektora je jeho rozmanitosť**. Na MNO nemožno nahliadať jednotne a viacročná prax ukazuje, že k zjednoteniu nedochádza ľahko ani vnútri samotného sektora. Preto aj vo vzťahu k čerpaniu verejných zdrojov poskytovateľa vnímajú túto rozmanitosť, nielen tematickú, ale aj z hľadiska veľkosti, organizačnej a finančnej kapacity, odbornosti, či miery ochoty konštruktívne spolupracovať s verejnou správou.

Poskytovatelia verejných zdrojov však uznávajú, že **MNO v spoločnosti plnia funkcie a prinášajú pridané hodnoty**, ktoré nie sú typické pre iné typy subjektov (napr. vytváranie hodnôt zapojením dobrovoľníkov či dlhodobé plnenie watchdog funkcie pri kontrole štátu).

Ich pozíciu pri čerpaní verejných zdrojov **znevýhodňuje niekoľko faktorov**, ako napr. **absencia jednotného registra** (aktuálne je viac ako 40 tis. MNO rôznych právnych foriem vedených v 4 rôznych registroch), často **nízka organizačná kapacita** (napr. nízky počet zamestnancov), diskontinuity v činnosti (napr. činnosť vyvíjaná len vtedy, keď je projekt), **slabá finančná stabilita** (absencia majetku či stabilného zdroja príjmu) aj **nedostatočná schopnosť komunikovať** verejnosti prínos vlastnej činnosti.

Napriek tomu mnohé MNO tieto prekážky prekonávajú a stávajú sa dôveryhodným partnerom aj spoľahlivým implementátorom projektov z verejných zdrojov s dostatočne silným materiálnym, technickým, finančným aj ľudským zázemím.

V súvislosti s dotáciami však vo verejnosti nemajú MNO jednoznačný obraz inštitúcií usilujúcich o verejnú prospešnosť, ale niekedy aj -- slovami vysokého úradníka -- obraz „skupiniek, ktoré si rozdeľujú peniaze“.

MNO ako subjekty zapojené do programovania EŠIF 2014-2020

Princíp partnerstva určuje, že do programovania ŠF budú zapojené aj neziskové organizácie. Pri programovaní OP pre programové obdobie 2014-2020 tomu tak aj bolo, dokonca aj v programoch, kde MNO v predchádzajúcom programovom období neboli oprávnenými prijímateľmi.

V procese zapojenia MNO do tejto fázy RO/SORO očakávali a najviac oceňovali odbornosť a reprezentatívnosť MNO. Z rozhovorov s poskytovateľmi štrukturálnych fondov vyplynulo, že tieto očakávania neboli vždy naplnené.

Pri odbornosti boli ako **prekážky** uvádzané:

- (1) **ťažkosti identifikovať správnych nositeľov expertízy** medzi MNO (napríklad kvôli neexistencii centrálného registra expertov alebo kvôli ťažkostiam nachádzať takýchto expertov cez strešné MNO organizácie, či ich platformy),
- (2) **nedostatočná znalosť platnej legislatívy** (a z toho vyplývajúce napríklad podávanie zásadných pripomienok v snahe presadiť názor, ktorý je v nesúlade s legislatívou), či
- (3) **neschopnosť odborníkov MNO posunúť odbornú diskusiu** vpred konštruktívnymi návrhmi. Naopak, pozitívne bolo vyzdvihované členstvo odborníkov MNO v pracovných skupinách.

Z hľadiska reprezentatívnosti nebolo vždy splnené očakávanie, že konkrétna MNO má mandát vyjadrovať pripomienky za celú skupinu neziskových organizácií v danej téme. Takáto **nereprezentatívnosť** mala niekedy podobu presadzovania užších pragmatických záujmov než navrhovania systémových vylepšení.

Do programovania sa MNO zapájali aj v oblastiach, v ktorých môžu byť maximálne nepriamymi prijímateľmi – napr. otvorené dáta, či e-vláda.

Inokedy pri programovaní dohliadali na uplatnenie horizontálnych priorít a dodržiavanie štandardov ako napr. prístupnosť pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva (bezbariérovosť).

*Doteraz tu priestor pre neziskový sektor nebol - nehovorím, že to bolo zlé. **Kvalitatívny aj kvantitatívny priestor** (aj čo sa týka financií) **pre MNO** v programovom období 2014-20 **je oveľa väčší** – napr. v OP Technická pomoc [pri téme korupcia budú podporovať aj samotnú činnosť MNO v tejto oblasti] , tiež OP EVS "bude naozaj akcentovaný smerom na oblasť neziskového sektora" (ale aj v OP Ľudské zdroje, Výskum a inovácia, Kvalita životného prostredia). Priestor sa vytvoril možno aj vďaka "nášmu spoločnému úsiliu".*

*Pre mňa osobne je najväčší **problém identifikovať neziskový sektor - kto to je(?)**. Keď oslovím jedného, ten povie, že on je zástupca; potom stretnem druhého a ten povie, že on o ničom nevie a že prečo sme to jemu neposlali; potom stretnem tretieho, ktorý o ničom nevie; štvrtý sa sám ohlásí, že on je neziskový sektor.*

Sú MNO, ktoré sú konštruktívne, viete s nimi diskutovať a tá debata vás niekam posúva (ako tomu bolo napríklad pri tvorbe OP xxx). Máte aj iné typy neziskoviek, ktoré pôsobia čisto deštruktívne. Napríklad vzniesli zásadné pripomienky k OP pred jeho predložením do vlády a pritom nepoznali základnú legislatívu. Rozporovali sme s nimi

zásadnú pripomienku, v ktorej je smerodajná legislatíva a MNO si pritom presadzovala vlastný názor, o ktorom bola presvedčená, že je správny.

*S MNO sme spolupracovali pri programovaní – pri tvorbe operačného programu v rámci partnerstva. Naši prijímatelia majú povinnosť dodržiavať štandardy ako napr. prístupnosť pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva. Tam pri kontrole, či to je dodržané, spolupracujeme s MNO ako sú napr. Únia osôb so zrakovým postihnutím. V novom operačnom programe sú témy, kde **MNO môžu byť nepriamymi prijímcami** – ako napr. otvorené dáta alebo e-vláda.*

Na základe rokovaní s MNO sme im umožnili čerpať nenávratné finančné príspevky v jednom opatrení v novom období 2014-20: xxx ... a vybavenie občianskej infraštruktúry... - teda zlepšovanie ich vecí, o ktoré mali záujem. Celý program je v takom duchu - boli aj na rozporovom konaní...- aby aj oni boli spokojní.

*Aj s ohľadom na doterajšie skúsenosti zo Slovenska si myslíme, že vieme povedať, ktoré projekty sa oplatia robiť a majú rozvojový potenciál. Vychádzali sme z doterajších príkladov dobrej praxe... **Skladbu opatrení sme pripravovali aj v spolupráci s MNO ako členmi pracovnej skupiny.***

Nie všetky názory a vyhlásenia, ktoré [MNO] dávajú, sú nesprávne a nie všetky sú také, ktoré nemôžeme akceptovať. Naša vzájomná spolupráca je možno v prístupe nových [štátnych] zamestnancov k nim...

MNO ako oprávnení prijímatelia európskych štrukturálnych fondov a iných verejných zdrojov²

MNO sú nespochybňovaným jedným z typov prijímateľov verejných zdrojov, vrátane štrukturálnych fondov. Prieskum medzi riadiacimi pracovníkmi RO/SORO/ministerstiev odhalil niekoľko možností, ako MNO môžu túto svoju rolu posilniť.

Originálna kompetencia

Ako znak možného pozitívneho odlišenia MNO od iných prijímateľov ŠF bola uvádzaná ich originálna kompetencia – to, že „**nepôsobia ako sprostredkovateľ, ktorý si potom outsourcuje odborné práce niekomu úplne inému**“. Vlastné odborné kapacity môžu byť v MNO použité vo viacerých podobných projektoch, umožňujú mu špecializáciu v konkrétnych témach ako aj hľadanie nových riešení. Na posúdenie takejto originálnej kompetencie subjektu v danej téme či prioritě je však potrebné vytvoriť mechanizmus (a systém akreditácie MNO by bol toho príkladom).

Štát už tradične prenecháva MNO unikátne miesto pri **napĺňaní potrieb špecifických skupín obyvateľstva** – naprieč všetkými sférami života – od vzdelávania, sociálnej starostlivosti, zdravia, práce až po voľný čas. Tento druh kompetencie je priznanou parketou, s podporou ktorej sa v novom programovom období 2014-2020 na Slovensku ráta, aj keď - ako často dodávajú aktéri neziskového sektora - zďaleka nie jedinou.

---

² pozri Príloha č. 3

MNO vedia pôsobiť v oblastiach akými je budovanie občianskej spoločnosti na Ukrajine, v Bielorusku; v Moldavsku teraz pracujú na úrovni územnej miestnej samosprávy. Niektoré naše MNO sú dlhodobo etablované v Keni, kde máme napr. silné poľnohospodárske projekty; aj v Južnom Sudáne.

Hodnotenie dopadu projektov

Vo svetle zvyšujúceho sa tlaku EK na výsledky podporených projektov môže byť u MNO ako perspektívnych prijímateľov štátnych zdrojov výhodou, ak dokážu **lepšie zmerať skutočné dopady svojej činnosti – v strednodobom, prípadne dlhodobom horizonte** (nástrojmi nad rámec finančnej a obsahovej správy, či auditu). Preukazovanie dopadov činnosti na konkrétne cieľové skupiny pomocou sofistikovanejších evaluačných nástrojov je ťažké, ale potrebné.

Poskytovatelia si uvedomujú, že činnosť MNO nemusí prinášať úžitok po finančnej stránke. Zdôrazňujú dôležitosť projektov, ktoré majú zmysel a nie sú napísané len pre samotný projekt. Podľa vyjadrenia jedného respondenta má projekt zmysel, „*ak sa bude realizovať aj vtedy, ak nedostane prostriedky z eurofondov*“.

*Pomohlo by, ak by sa MNO pôsobiace v určitom segmente hlásili k **podobným indikátorom/cieľom, ako my [poskytovatelia zdrojov]** a jasne preukázali, čo s našou podporu (alebo s vlastnými zdrojmi) v danom segmente robia a aký to má reálny dopad na cieľové skupiny.*

Administratívna kapacita

S opakovane kladeným dôrazom zaznievalo v prieskume očakávanie od MNO, aby posilnili svoje administratívne kapacity – kapacity na projektové a finančné riadenie – ak majú byť schopné „absorbovať“ väčšie objemy ŠF (za predpokladu, že si nemôžu dovoliť zaplatiť dobré externé riadenie, ktoré môže byť tiež riešením). Kým MNO (či už prirodzene či pod tlakom donorov) inklinujú k tomu investovať viac energie a prostriedkov do napĺňania poslania prostredníctvom programov a projektov než do administrovania procesov a postupov, z pohľadu jedného respondenta, vyjadrujúceho sa v mene poskytovateľa verejných zdrojov, „*Keď zlyhá administrácia, zlyhá všetko.*“

Problém vidím vo vysokom počte (MNO-cí v danej oblasti – pozn. ed.) a skutočnosti, že aj dominantní sú málo efektívni a úspešní pri čerpaní zdrojov z fondov EÚ.

Chýbajú im ľudia, aj prostriedky, aby mohli podať napr. žiadosť o NFP.

Mám pocit, že prvýkrát prichádzajú do kontaktu so štruktúrnymi fondmi (MNO-cia t.č. implementujúca projekt – pozn. ed.). Majú menší tím (ako iná MNO zriadená mestom - pozn. ed.), nemajú skúsenosť s projektovým a finančným riadením - to im dosť pokrívka. S realizáciou projektu majú problém stavebne, technologicky; ... v ich projekte bolo predfinancovanie a záverečné platby boli refundácie. Samozrejme nemali rezervy.

Členstvo v sieťach, citačný index

Pri absencii systémov riadenia či iných certifikačných nástrojov boli ako možné ukazovatele kvality MNO spomínané aj **členstvo v národných či medzinárodných sieťach a ocenenia**: „Ak MNO dostane zahraničné ocenenie, znamená to, že niečo dokázala a niekto ju overil. Nie som proti takejto zahraničnej certifikácii – len nech to nie je taká, ktorá sa dá kúpiť za peniaze.“ Tie súvisia aj s originálnou kompetenciou MNO a jej pripravenosťou uplatňovať princípy dobrej praxe. Rovnako sa spomínal **citačný index**, ktorý - ak MNO / jej hlavní aktéri majú vytvorený (t.j. existuje) - tak **svedčí o uznaní, kredite MNO** vo sfére jej pôsobenia.

Členstvo žiadateľa v sieťach – národných aj medzinárodných - malo by to byť zohľadnené v systéme hodnotenia a bodovaní – ako pridaná hodnota subjektu uchádzajúceho sa o podporu donorov.

Na druhej strane, MNO na Slovensku akoby trpeli komplexom malosti a nevstupujú do medzinárodného prostredia a komunít natoľko, aby využívali príležitosti pre spoluprácu, odborný rast, organizačný rozvoj či financovanie zo zahraničia.

Naše MNO majú úžasné **rezervy čo sa týka vzťahov s medzinárodnými organizáciami**, a veľmi málo využívajú potenciál, ktorý tam je. Nevie, či je to prílišné zahľadanie sa do seba (?). **Sme menej aktívni ako Balti, Slovinci, Česi, Maďari...** Oni sú asertívnejší, vedia sa presadiť na pôde týchto organizácií - od bezplatných stáží, účasti na ich projektoch, až po získavanie grantov. Poliaci sú v tomto vynikajúci.

Prinášanie pridanej hodnoty v čase stierania hraníc medzi typmi subjektov

Vo viacerých rezortoch sa od prijímateľov eurofondov vyžaduje **získanie odbornej licencie, ktorá nie je viazaná na právnu formu, ale na odbornú kapacitu** – napríklad licencie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, licencie poskytovateľa sociálnych služieb apod. Ako sa vyjadril vyšší úradník jedného RO: „MNO majú v našom operačnom programe rovnaké podmienky ako všetci ostatní prijímatelia, ich právna forma nezaváži.“

Podľa vyjadrenia ďalšej respondentky: „neziskovky sa začali podobať korporáciám zavádzaním systémov manažmentu kvality ... ale aj korporátny sektor akoby uchopil tradične neziskové nástroje na realizáciu svojich cieľov. **Vznikajú paralelné SRO a MNO a z témy ťažia z oboch strán.** Otázka znie, ako v tejto situácii verifikovať pridanú hodnotu.“

MNO ako možný sprostredkovateľ verejných zdrojov prostredníctvom globálnych grantov

pozri časť III. na strane 38

II.2. Doterajšie ťažkosti s čerpaním ŠF – spoločné pre viaceré typy prijímateľov vrátane MNO

Nedostatky vo verejnom obstarávaní

„**Verejné obstarávanie je základ čerpania fondov na Slovensku.** Mám tu projekty z roku 2009 a 2010, kde ešte nebolo ukončené verejné obstarávanie. Keby bolo, tak tieto peniaze už mohli byť dávno vyčerpané.“ (riadiaci pracovník OP – pozn. ed.)

Verejné obstarávanie bolo v prieskume medzi poskytovateľmi verejných zdrojov označované za **najväčší problém čerpania fondov** na Slovensku. Chyby vo výkone verejných obstarávaní vedú k ich rušeniu, opakovaniu, zdržaniam projektov či korekciám zo strany Európskej komisie na základe auditných zistení.

Paradoxne, **Slovenská republika má „jeden z najprísnejších zákonov [o verejnom obstarávaní], ale aj tak nám to nepomohlo vo vzťahu k EK“** (pravdepodobne v súvislosti s nedávno uvalenými korekciami práve pre pochybenia vo verejných obstarávaníach – pozn. ed.) Respondenti pripisovali pochybenia ľuďom, ktorí verejné obstarávania vykonávajú (napr. ich neodbornosti, nedôslednosti či nepozornosti), nastavovaniu diskriminačných podmienok obstarávateľmi, nesúladu medzi oznámeniami a súťažnými podkladmi, (ne)konaniu víťazov verejných obstarávaní, či nie úplne presnej harmonizácii slovenského zákona o VO s európskou legislatívou.

Verejné obstarávanie zostáva rizikovým pre RO/SORO dokonca aj po tom, čo skontrolovali jeho priebeh a schválili jeho výsledok, keďže pri prípadnej následnej korekcii z Európskej komisie nemôžu vymáhať udelené prostriedky od prijímateľov späť.

Časť ťažkostí bola pripisovaná aj tomu, že na konci programového obdobia 2007-2013 **Európska komisia spätne postihovala korekciami neuplatňovanie nariadení zo svojich smerníc**, ktoré – podľa vyjadrení vyšších úradníkov - sama v minulosti nedodržiavala, a napríklad retroaktívne špecifikovala koncept „primeranej doby na vyzdvihnutie súťažných podkladov“. **Častým auditným zistením bolo aj nadceňovanie/predražovanie** (overpricing).

Vo vzťahu k MNO zaznelo, že (rovnako ako iné menšie subjekty) často **nemajú potrebnú odbornosť** na správny výkon verejných obstarávaní a ako prijímatelia eurofondov sú rovnako zraniteľní, ak dodávateľ - víťaz súťaže pri verejnom obstarávaní - nedodrží dohodnuté podmienky.

Veľmi veľa verejných obstarávaní sa musí rušiť a opakovať, pretože prijímatelia si v nich nastavujú diskriminačné podmienky. V takých prípadoch sa verejné obstarávanie nedá overiť, ale sa musí zopakovať. Najzákladnejším problémom je nastavovanie podmienok v danom verejnom obstarávaní, potom aj kvality ľudí, ktorí ich robia. Stáva sa, že je nesúlad medzi oznámením a súťažnými podkladmi, veľa problémov je aj z nepozornosti.

Problém bývajú verejné obstarávania, ktoré sa nemusia podariť z mnohých príčin, aj subjektívnych. Ak sa niekto cíti ukrižovaný, môže v celom procese vznášať námietky. Niekedy bola vysúťažaná firma, ktorá nebola schopná dodať a pre prijímateľa bol projekt nezrealizovateľný. Víťazná firma mala totiž 50 iných zákaziek a nevedeli s ňou pohnúť.

Veľa vecí nevyrieši ani prísny zákon. Bohužiaľ, máme tu smernicu a prax, aká tu bola v tomto období vo vzťahu k verejným zdrojom je trocha iná, ako má Európska komisia v používaní štrukturálnych fondov. Komisia je na to citlivá. Treba si navyknúť na to, že všetko, čo chce Komisia, treba aplikovať aj u nás - nielen na štrukturálne fondy, ale na všetky verejné zdroje. Ľudia si na to nevedia zvyknúť.

Problém pri verejnom obstarávaní je ten, že treba obstaráť za adekvátnu cenu, v adekvátnej kvalite a za adekvátny čas. Stáva sa, že jeden subjekt ponúkne v elektronickej aukcii cenu o viac ako 20% nižšiu než ostatní (podhodnotená cena), konkurz vyhrá, ale obstarávateľovi vznikne problém, pretože víťazná firma nenastúpi na stavbu a projekt zlyhá. Výsledkom je, že dodávateľ pripraví o peniaze obstarávateľa – prijímateľa fondov.

Nedostatočné finančné alebo projektové riadenie

Mnohí poskytovatelia zapojení do prieskumu sa vyjadrili, že **požiadavky na riadenie projektu z eurofondov sú vyššie** ako pri projektoch, pri ktorých treba dbať na dodržania „len“ slovenskej legislatívy. Veľmi vyzdvihovali skúsenosť z minulosti, že pri príspevku zo štrukturálnych fondov sa **projektovému a finančnému riadeniu nedá naučiť „za pochodu“**, že prijímateľ potrebuje kvalitné riadenie už od začiatku – buď formou vlastných kapacít (ideálne zamestnanci, ktorí majú podobnú predchádzajúcu skúsenosť, prípadne noví zamestnanci, ktorí sú zaškolení a certifikovaní na takúto činnosť) alebo formou externého riadenia (prílišné využívanie tejto formy bolo kritizované Európskou komisiou).

Ťažkosti s riadením sú často spojené napríklad so:

- (1) **zmenami v projekte**, keď neskúsení prijímateľa reagovali na zmenené podmienky v prostredí vykonaním projektových zmien „*absolútne svojvoľne; potom sa čudovali, keď sme od nich žiadali vrátenie prostriedkov*“,
- (2) skutočnosťou, že firma ponúkajúca externé riadenie **prijímateľa do projektu „navezie“ potom ho „nechá v tom“**,
- (3) **nepripravenosťou – napríklad na neuznanie výdavkov**, o ktorých je prijímateľ počas implementácie presvedčený, že ide o oprávnené výdavky,
- (4) skutočnosťou, že na riadenie projektu zo štrukturálnych fondov si možno (na rozdiel od mnohých iných grantov pre MNO) uplatniť personálne náklady – to vedie k situácii, keď **riadenie chcú vykonávať odborní a nie administratívni pracovníci**, ktorí sú však zaskočení vysokou mierou administratívnej náročnosti a/alebo chcú meniť „pravidlá“ namiesto ich dodržiavania.

Pri audite bolo kritizované, že MNO majú len externý projektový tím. Neziskovky išli zväčša touto cestou, že to mali zaobstarané firmou.

Problémy v projektovom riadení nie sú len u prijímateľov (typu MNO, mestá, obce apod.), máme ich aj my. Projektové riadenie vnímame ako problém aj v akademickom prostredí.

*Otázka: Po prvej skúsenosti s čerpaním štrukturálnych fondov si viacerí prijímatelia (MNO, mestá/obce) povedia: „už nikdy viac“. Aký máte na to názor? Odpoveď: Otázka je, čím je toto spôsobené? Robili niečo, čo nevedeli robiť? Sú požadované podklady nezohľaditeľné? Často sa hovorí, že zmluva je nevyvážená, že ukladá veľmi veľa povinností. Nieкто vám ale dáva 95% prostriedkov... Aj zmluva v banke je hrozne nevyvážená. **Očakávania/požiadavky sú jasné už od začiatku** – čo treba urobiť. Možno je to vecou **podcenenia projektového riadenia** – že si to nieкто predstavoval oveľa ľahšie. Alebo vec toho, že nieкто menil za procesu pravidlá (a to je problém – napr. oprávnenosť výdavkov).*

Zmeny podmienok zo strany poskytovateľa v priebehu projektu

Na strane poskytovateľov dochádzalo k **zmenám a korekciám v usmerneniach**, či dokonca k formulácii nových požiadaviek, aj spätne, v čase auditu. Tie nastávali aj na úrovni Európskej komisie, ktorá „dointerpretováva svoje vlastné zadania a považuje svoje interpretácie za spätne záväzné“. Ako príklad boli viackrát spomenuté výhrady Európskej komisie k skráteným lehotám na vyžiadanie súťažných podkladov pri verejných obstarávaníach, keď tieto výhrady prišli až na konci programového obdobia a boli spojené s korekciami, niekedy až vo výške 25%.

Európska komisia dointerpretováva svoje vlastné zadania a považuje svoje interpretácie za spätne záväzné. Nám sa to deje pri ex ante kondicionalitách – zrazu máme 5-7 nových subkritérií, ktoré sú individuálne hodnotené. Stáva sa z toho nástroj vyberania výpalného.

Pri poslednom audite Európska komisia vytiahla na Slovensko zistenie, ktoré bolo bežnou praxou v minulosti – skrátené lehoty na vyžiadanie súťažných podkladov. Napr. „súťažné podklady si môžete vyžiadať do 10 dní a ponuku potom predložiť do 30 dní“. Aj sama Európska komisia pri svojich obstarávaníach skracovala túto lehotu. Teraz prišla s tým, že je to v rozpore s ustanovením v smernici, ktoré hovorí, že lehota na vyžiadanie súťažných podkladov má byť „primeraná“. EK stanovila „primeraná“ nejakým percentom (napr. 70% času na vyžiadanie podkladov a 100% času na predloženie ponuky). Tam, kde to nebolo dodržané, má to byť spätne pokryté korekciou.

Nečestnosť

Samostatný okruh problémov pri čerpaní štrukturálnych fondov sa týkal nečestného konania žiadateľov a prijímateľov, vrátane MNO. V prieskume boli najčastejšie spomínané:

- (1) **poskytovanie nepravdivých údajov** v žiadostiach (napríklad o počte zamestnancov), vrátane čestných vyhlásení,
- (2) **snaha obísť pravidlá** (napr. vyrovnaním dlhu v Sociálnej poisťovni práve v ten deň, keď žiadateľ získa požadované potvrdenie, že žiadny dlh voči SP nemá),
- (3) **falošné vykazovanie** (napr. neuskutočnených stavebných prác či hodín odpracovaných dobrovoľníkmi),
- (4) **úmyselné predkladanie neoprávnených výdavkov**,
- (5) **„vynaliezavosť“ v zdôvodňovaní** (napr. prečo sa neuskutočnilo vzdelávanie),
- (6) **nadhodnocovanie nákladov** („overpricing“) s cieľom presunúť prostriedky projektu tretiemu subjektu - dodávateľovi služby,
- (7) **duplicitné vykazovanie personálnych nákladov** v rôznych programoch apod.

„Takto [žiadateľ o ŠF] klame až sa zelená a ešte dá aj čestné prehlásenie.“

Častokrát mali a majú dlh v sociálnej a zdravotnej poisťovni a tento dlh si vysporiadajú iba v ten deň, keď podávajú žiadosť. To sledujeme v osobitnom informačnom systéme a máme právomoc okamžite odstúpiť od takého prijímateľa, ktorý dlží na poistnom plnení. V tej chvíli ide o jednoznačný účel vyčistiť si svoju bilanciu na jeden deň, kedy dostanem papier.

Niektoré aktivity sa vôbec nekonali – napr. vzdelávanie. Potom nastúpila vynaliezavosť, že lektor ochorel apod.

Ďalším problémom bolo krytie sa MNO takzvanou „dobrovoľníckou prácou“ – napríklad si v projekte najali 130 dobrovoľníkov a pri audite nedokázali preukázať ani dvoch. V tej chvíli to boli „čierne duše“.

Ďalším podvodom je nadhodnotenie nákladov s cieľom vytiahnuť z MNO prostriedky v prospech tretieho subjektu poskytujúceho služby.

V prípade MNO sa vyskytlo napríklad predražovanie, keď na informačný portál prijímateľ žiadal 60 tis. eur.

*Druhá vec je disciplína subjektov [nielen MNO] na Slovensku. Ja keď im dám dnes nejaký „flat rate“ alebo „lump sum“ a nebudem kontrolovať tie výdavky, tak sa pýtam, že kde to skončí. Keď niekde zavediem paušálnu sadzbu, pri spätnej kontrole sa zistí, že to bolo úplne inak urobené. Už **dnes sa v dokumentácii v žiadostiach o platbu objavujú veci, ktoré fyzicky zrealizované neboli**. Sú tam predraženia a vykázané nereálne veci. Napríklad operačný program Konkurencieschopnosť Európska komisia zastavila pre „overpricing“ pri veľa projektoch.*

Sprísňovanie podmienok (+administratívna záťaž) formou opatrení prijatých po auditných zisteniach

Reakciou na nečestné a podvodné konanie bolo sprísnenie kontroly a zavedenie opatrení „ktoré sú dnes označované ako byrokratické – napr. zdokladovanie faktúr pri žiadostiach o platbu“.

Jeden riadiaci pracovník to vyjadril nasledovne: „Požiadavky kladené nad rámec zákona je často riadiaci orgán povinný dávať, lebo mal auditné zistenie a musel prijať opravné opatrenie voči tomu auditnému zisteniu.“; či **„Za všetky komplikácie, ktoré vo fondoch sú, si môžu sami prijímatelia, pretože oni svojimi krokmi zapríčinili, že na každé zistenie sa robí nejaké opatrenie.“**

Všetky MNO tak „doplácajú“ na pochybenie určitých jednotlivcov či MNO. Získavajú u poskytovateľov obraz problematických prijímateľov, čo komplikuje ich vzájomnú spoluprácu – najmä pre tie organizácie, ktoré sa o takúto reputáciu nezaslúžili.

II.3. Doterajšie ťažkosti s čerpaním ŠF – špecifické pre MNO

Absencia registra MNO

Skutočnosť, že MNO nemajú jeden register, analogický napr. Obchodnému registru, bola riadiacimi orgánmi spomínaná ako nedostatok. Absencia overených informácií dostupných v reálnom čase vedie napr. k tomu, že riadiaci orgán „nevie, čo má očakávať“ a nastavuje pre MNO prísnejšie podmienky.

Ak by bol register a vidíme, čo tá MNO robí a že je stabilná, lepšie sa budú granty prideľovať, aj pravidlá pre MNO sa môžu zmeniť. Riadiaci orgán sa totiž bojí - nevie, čo má očakávať. Ak bude mať o MNO viac informácií, podmienky sa budú môcť zmeniť.

Prístup zameraný primárne na získanie prostriedkov od poskytovateľa

Absencia vlastnej vízie, **umelé nastavovanie projektu na konkrétnu výzvu a neochota/neschopnosť projekt realizovať aj bez štrukturálnych fondov** (čiže z iných zdrojov) sú uvádzané poskytovateľmi ako jeden zo zásadných problémov čerpania. U MNO (ale nielen u nich) sa stretávajú s postojom: **„dajte nám peniaze a my niečo urobíme“**, pričom „takto by to byť nemalo“. Žiadatelia „neprídu s predstavou: ‘toto a toto chcem robiť, takto a takto si predstavujem realizáciu projektu – z čoho by som to mohol financovať?’. 90% ľudí uvažuje: **„Aký projekt musím urobiť, aby som naň dostal peniaze?“** To je stav v našej spoločnosti.“

Výhradou voči MNO bolo aj to, že „aj požadovaných 5% spolufinancovania vykrývajú nejakým obštrukčným spôsobom, cez prostriedky, ktoré od nás dostanú“.
Ja mám s neziskovým sektorom skúsenosť 50:50. Niekde majú svoju pridanú hodnotu, ale niekde si myslím, že neprinášajú to, čo ja si predstavujem pod watchdog službami... Čo ma vyrušuje je že keď mám požiadavku na neziskový sektor, tak odpoveď je: „áno, ale zaplaťte nám za to; chceme zaplatiť manažéra na to, dajte nám peniaze a my si to už nejako tu urobíme“.

Diskontinuita v činnosti organizácie, chýbajúce alebo nedostatočné skúsenosti

Ako dôležité kritériá pri výbere prijímateľov boli v prieskume spomínané aj:

- (1) **história organizácie** – najmä úspešné ukončenie viacerých projektov (ideálne financovaných z verejných zdrojov), a
- (2) **personálne obsadenie** (najmä počet pracovníkov na plný úväzok, vedených v Sociálnej poisťovni a zamestnaných na nejakú relevantnú nepretržitú dobu). Naopak, krátka história či formálna viacročná existencia bez konkrétnych aktivít a zamestnancov, sú vnímané ako indikátory budúcich problémov pri realizácii projektu.

Stáva sa nám aj to, že MNO tvrdí, že má päťročnú činnosť za sebou, ale pošle štatutárom podpísanú výsledovku s nulami. Alebo MNO pošle päť životopisov expertov, ale počet zamestnancov je nula za posledných päť rokov a účtovná uzávierka tiež nula.

Neziskovky, ktoré majú históriu pôsobenia na trhu, sú stabilnejšie. U tých neziskoviek, ktoré vznikli tesne pred vyhlásením výzvy alebo podaním projektu, alebo nemali dlhodobú históriu, sme sa častokrát stretávali s fenoménom, že boli ich projekty všeobecne problémové už pri hodnotení a problémy boli aj následne.

Mnohé MNO nedokázali zvládnuť administratívnu záťaž a potom nedokázali ani zrealizovať to, čo mali.

Slabšia finančná stabilita, malý dôraz na viaczdrojové financovanie

V prieskume poskytovatelia verejných zdrojov vyjadrili pochopenie, že neziskové organizácie nemusia mať rovnakú mieru finančnej stability ako iné typy prijímateľov štrukturálnych fondov. Súčasne však pomenúvajú riziká, že:

- (1) ak sa prijímateľ (MNO) dostane do finančných problémov, **ohrozeným sa stávajú aj aktivity projektu**;
- (2) **MNO vyžadujú financovanie formou zálohových platieb**, ale v priebehu projektu často „majú veľa neoprávnených výdavkov“;
- (3) preskúvanie nezrovnalostí pred preplatením platby napr. v trvaní polroka môže neziskovej organizácii spôsobiť **existenčné problémy s peňažnými tokmi (cash flow)**.

Obraz ideálneho prijímateľa načrtol jeden respondent: **„Ideálny prijímateľ je taký, ktorý dokáže fungovať na trhu aj bez našej pomoci.“**

Akonáhle sa MNO dostane do finančných problémov, automaticky sú ohrozené aj aktivity projektu. Väčšinou takáto organizácia tvrdí, že už nemá financie, aby pokračovala v aktivitách.

Zálohové platby (predfinancovanie) sa väčšinou dávajú menej problematickým subjektom. Ak sa totiž vyskytne problém, vždy je riziko, že sa k tým peniazom nedostanete. Keďže s niektorými MNO neboli v minulosti dobré skúsenosti, Ministerstvo financií sa zdráha dať predfinancovanie takýmto typom subjektov.

[MNO v danej oblasti] *nemajú potrebu diverzifikovať si zdroje, ani portfólio (robí to iba jedna MNO). Nevytvorili si vzťahy s väčšou európskou mimovládou, od ktorej by sa učili... Na nás tlačia, aby sme im dávali väčšie a väčšie sumy, aby vedeli ukázať Európskej komisii, že na to majú - ale o tom to nie je, Európska komisia nedá veľký projekt subjektu s desiatimi zamestnanými ľuďmi.*

Horšia spätná vymožitelnosť príspevkov

Z pohľadu poskytovateľa verejných zdrojov bolo v prieskume viackrát pomenované riziko špecifické pre MNO, ktoré **nemajú majetok, môžu kedykoľvek zaniknúť a pri ktorých sa právna zodpovednosť neprenáša na inú fyzickú či právnickú osobu** – a to konkrétne riziko, že **prostriedky im zverené sa stanú nedobytnými** v prípade, že nebudú použité v súlade s podmienkami ich poskytnutia.

Tým sa MNO odlišujú napríklad od miest a obcí, či iných subjektov, ktoré nemôžu riešiť svoju neschopnosť splácať záväzky zrušením svojej organizácie.

Zvýšené riziko MNO oproti iným subjektom je v tom, že sú vo väčšom riziku pri vymožitelnosti práva. Ak sa niečo stane, je tam ťažší spôsob vymôcť si finančné prostriedky.

Častejšími kontrolami sa dá prísť na niektoré veci, ale problém je vtedy, ak sa realizuje projekt a neziskovka kvôli zlej situácii napr. zanikne počas alebo po realizácii projektu. Potom už treba prostriedky vymáhať.

Slabšia znalosť o činnosti neziskových organizácií

Prieskum poskytovateľov štrukturálnych fondov a iných verejných zdrojov ukázal ich pomerne malú znalosť činnosti platforiem MNO, Rady vlády pre MNO, a aj menšiu znalosť (názvov) samotných MNO.

V porovnaní s podnikateľskými subjektmi dávajú MNO výrazne **menšiu prioritu** (z hľadiska vyčlenenej kapacity a financií) **budovaniu vzťahov s verejnosťou** („public relations“) a **všeobecne budovaniu značky**.

Aj priama komunikácia MNO s verejnou správou je menej intenzívna, ako je tomu v prípade podnikateľských subjektov. Podľa jednej respondentky sú firmy podstatne rýchlejšie ako MNO v dávaní spätnej väzby štátnej správe, vo vyjadrovaní sa k navrhovaným politikám a dá sa predpokladať, že aj v komunikácii o vlastnej činnosti.

S horším prístupom do mediálneho priestoru a s menej systematickou prácou na PR sa MNO ocitajú v situácii, keď všeobecné povedomie vo verejnosti o ich činnosti – a rozpoznateľnosť ich značiek – sú nižšie ako u korporácií.

Ako žiadatelia o verejné zdroje **musia teda vynakladať väčšie úsilie, aby si získali u poskytovateľov meno stabilných organizácií s dobrou povestou**.

II.4. Možnosti zlepšenia čerpania štrukturálnych fondov

Zjednodušené vykazovanie výdavkov – zníženie administratívnej záťaže

V programovom období 2014-2020 je jednou z očakávaných zmien znižovanie administratívnej záťaže formou zjednodušeného vykazovania výdavkov. To je dávané do popredia aj Európskou komisiou, nesie však so sebou viaceré **neistoty v aplikácii**.

Ide o najmä o tri finančné nástroje:

- (1) paušálne sadzby (angl. „flat rates“),
- (2) paušálne výdavky (angl. „lump sums“),
- (3) jednotkové náklady (angl. „standard scales of unit costs“),

Vo viacerých operačných programoch sa hľadajú spôsoby použitia týchto nástrojov, pri zohľadnení nasledovných obmedzení a rizík:

- (1) **nemožno ich uplatniť na výdavky, ktoré sú predmetom verejného obstarávania,**
- (2) dajú sa použiť **lepšie v národných projektoch** (ale: „*Drvivá väčšina MNO (a lobbistov) za nami príde, že chce národný projekt. My taký projekt môžeme dať na základe zákona alebo monopolného postavenia.*“),
- (3) ich **zavádzanie má byť postupné**, „*aby sme sa vyhli korekciám o 2 roky - opäť by tým boli postihnutí len prijímatelia*“.

Ďalšou iniciatívou je snaha „*zaviesť do života systém priebežného hodnotenia dopadu regulačných rámcov ‘Regulatory Impact Assessment’ na všetky cieľové skupiny*“ – snaha zisťovať a vyhodnocovať, aký dopad má legislatíva napríklad aj na prijímateľov fondov, a následne žiadať o legislatívne zmeny s cieľom tento dopad znížiť [napríklad administratívnu záťaž].

Príklad si možno vziať aj v susednom Rakúsku, kde je čerpanie štrukturálnych fondov silne decentralizované a len minimum podkladov sa podáva pri podávaní žiadosti, väčšina z nich sa preukazuje po schválení projektu.

V novom programovom období sa očakáva, že časť administratívnej záťaže s dokladovaním sa presunie z prijímateľa na RO/SORO v dôsledku **postupujúcej elektronizácie dát**.

*Chceme znížiť byrokráciu, preto robíme **krížové kontroly dokladov**.*

My chceme ísť tým smerom a hľadáme spôsoby použitia zjednodušených výdavkov, ale chceme to robiť postupne, aby sme sa vyhli korekciám o 2 roky – opäť by tým boli postihnutí len prijímatelia.

***Do zjednodušeného vykazovania výdavkov, napríklad personálnych, chceme ísť napriek riziku.** Ďalej bude možné použiť paušálne sadzby, napr. aj na prevádzkové náklady.*

*Aktívne sa hlásime k opatreniam na zníženie administratívnej záťaže. Európska komisia dáva vo svojich usmerneniach pre nové programové obdobie možnosti zjednodušeného vykazovania. My sa pokúsime **tieto nástroje použiť v programoch**, ktoré spravujeme – **a zároveň ich sami používať**.*

S ohľadom na mieru korekcií a opakované chyby mám zato, že [pri dopytovo orientovaných projektoch] bude opäť veľké riziko, že budú vyžadované rôzne komplikované a megalomanské podporné dokumenty, ktoré budú dostávať potenciálnych prijímateľov do závesu a proces čerpania sa nezrýchli a bude to tam, kde doteraz. [Na druhej strane] národné projekty umožňujú zatiaľ v najväčšej možnej miere uplatňovať zjednodušené vykazovanie výdavkov, a teda zníženie administratívnej záťaže. Národný projekt dáva istú mieru garancie, že keď sa nastavia jednotkové sumy, tak čerpanie môže byť efektívne, pružné, bezkolízne, a umožní kontinuitu.“ Dopytovo orientovaná forma tento predpoklad nedáva, lebo vo forme súťaže nie je nič garantované.

Možno zjednodušenie administrácie by „heclo“ aj MNO, aby si podávali projekty.

Zjednodušenie verejného obstarávania a lepšie zaškolenie na jeho vykonávanie

V súvislosti s verejným obstarávaním respondenti v prieskume navrhovali jeho **sprehľadnenie a najmä zvýšenie limitu**, od akého sa vyžaduje – „napríklad v Rakúsku stačí prieskum trhu pri obstarávaní do sumy 100 tis. eur, u nás len do 1000 eur.“

Objavili sa aj návrhy pomôcť prijímateľom vybudovať kapacitu na správny výkon verejného obstarávania, či umožniť výkon tejto činnosti len obmedzenému počtu vopred schválených a dobre zaškolených odborníkov. Pomohli by aj **vzory verejných obstarávaní**.

*Pri verejnom obstarávaní je otázka, kto ho vykonáva. Kedysi sme mali odborne spôsobilé osoby, ktorých bolo asi 6000, teraz ich zrušili. Ale **verejné obstarávanie nemôže robiť hocikto. Kto ho už robí, nesmie ho robiť v rozpore so zákonom** - hoci ten je komplikovaný. Pomohli by vzory verejných obstarávaní; cesta je aj pracovať s prijímateľmi.*

Zabezpečenie kvalitného finančného a projektového riadenia u prijímateľov

Pre lepšie čerpanie štrukturálnych fondov by MNO potrebovali posilniť a skvalitniť vlastné projektové a finančné riadenie. To je možné **formou školení či technickej podpory** alebo (aby sa predišlo diskriminácii nových subjektov pri vstupe na trh) **formou partnerstiev** medzi skúsenými a novými prijímateľmi, cez ktoré je možné „*vychovať nových prijímateľov*“.

Aj na základe zistení EK je lepšou cestou budovanie vlastných riadiacich kapacít ako spoliehanie sa na externé firmy pri písaní a riadení projektu. **Ak už subjekt využíva**

externý manažment, tak „nie je možné, aby mal problémy v žiadostiach o platbu, v monitorovacích správach apod.“.

Veľa subjektov závisí od toho, ako im súkromná firma napíše projekt. Pokiaľ majú subjekty vlastné kapacity, je to vždy lepšie, než keď majú malé [kapacity] alebo im to [riadenie] robí niekto iný. MNO nemajú na externý manažment financie, a preto má zmysel podporovať ich kapacity, aby si vedeli manažovať projekty sami.

Treba dbať napríklad na to, ako má prijímateľ zabezpečené projektové riadenie. Ak si napríklad platí externý manažment, tak nie je možné, aby mal problémy v žiadostiach o platbu, v monitorovacích správach apod.

Automatizácia/elektronizácia údajov

Potenciál zjednodušiť čerpanie ŠF je aj v lepšej prepojenosti informačných systémov štátu, „aby sa krížová kontrola dala automatizovať bez nevyhnutnosti predložiť papierovú alebo naskenovanú dokumentáciu zo strany žiadateľa“.

Dlhodobým cieľom je, **aby orgány štátnej správy nežiadali od subjektov rovnaký doklad dvakrát či viackrát** a súčasne „nikto nemá vyžadovať žiadny doklad, s ktorým sa nepracuje“. Prílohy k žiadostiam zostanú naďalej dôležité, **zmeniť sa však môže spôsob, akým budú dokladované.**

Veľa vecí má uľahčiť ITMS. Väčšina komunikácie vraj bude cez ITMS, a teda papierová a administratívna záťaž odbudne. Nebude treba robiť extra veci, lebo už budú v systéme.

Zlepšenie komunikácie žiadateľov a prijímateľov s RO/SORO

Skúsenosti z programového obdobia 2007-2013 ukázali, že **lepšia komunikácia** medzi žiadateľmi / prijímateľmi a poskytovateľmi ŠF vedie k

- (1) **lepšiemu nastaveniu výziev** a tým vyššej pravdepodobnosti, že sa stretne ponuka s dopytom,
- (2) **lepším rozhodnutiam, kedy použiť národné projekty a kedy dopytovo orientované projekty,**
- (3) **menším problémom pri reagovaní na zmeny** – či už zmeny v projekte na strane prijímateľov alebo zmeny podmienok na strane poskytovateľov,
- (4) **rýchlejšiemu a presnejšiemu definovaniu, aké koncepčné materiály, štúdie a plány prijímateľa** potrebujú na lepšie čerpanie ŠF,
- (5) **k dobre pripravenému projektu,** ktorý sa môže hladko realizovať.

Potreba lepšej komunikácie vyplýva aj z toho, že prijímatelia niekedy riadiaci orgán **neinformujú o dôležitých skutočnostiach**, akým je napr. zrušenie organizácie: „oni nás o tom neinformujú(?)“. Inokedy sa poskytovateľ príspevku o problémoch dozvie až vtedy, keď už je neskoro na hľadanie riešenia.

Zlepšenie komunikácie je však dôležité na oboch stranách. Niektorí vyšší úradníci pripustili, že **na zefektívnení komunikácie so žiadateľmi / prijímateľmi vo svojich radoch musia stále pracovať**. Na druhej strane uvádzali ako (ich úradníci), v záujme veci, vytrvalo poskytujú žiadateľom / prijímateľom poradenstvo či profesionálnu podporu, v niektorých prípadoch aj nad rámec svojich povinností.

Poučili sme sa z vlastných chýb a dali sme jasný zoznam aktivít, ktoré budú oprávnené na čerpanie týchto prostriedkov. Mnohí realizátori projektov si vyberajú to najzaujímavejšie, a pritom nám unikajú aktivity, ktoré by sme chceli my realizovať.

Zlepšenie výberových postupov

„Kľúčom ku všetkému je transparentný výberový proces. Ak je projekt dobrý, je jedno, aká vláda ho vyberá a nemal by tam byť problém.“ – respondent prieskumu.

Keďže jedným z trendov v čerpaní štrukturálnych fondov je obrovský „pretlak“ počtu žiadostí, je možné, že riadiace orgány siahnu aj po sofistikovanejších výberových kritériách a určitom druhu „benchmarkingu“.

Spomenutá bola aj **možnosť zriadenia „registra hodnotiteľov pre štrukturálne fondy“**. V minulosti aj ich pochybenia v hodnotení napr. administratívnej kapacity žiadateľov viedli k prideleniu fondov problematickým subjektom a na konci programového obdobia ku korekciám, za ktoré hodnotitelia nenesli zodpovednosť.

II.5. Záver

Schopnosť a možnosť mimovládnych neziskových organizácií čerpať verejné zdroje, osobitne európske štrukturálne fondy, sa zlepšuje. V porovnaní s inými typmi subjektov však majú v čerpaní svoje špecifiká, ktoré ich niekedy stavajú do role „slabšieho hráča“ – napríklad diskontinuity v činnosti v porovnaní s mestami/obcami, absencia majetku či schopnosti získať bankové úvery v porovnaní s podnikateľskými subjektmi a nižšie administratívne kapacity v porovnaní so subjektmi štátnej správy.

Svoj potenciál čerpať ŠF však môžu **posilniť dôrazom na jedinečné pridané hodnoty** – originálnu kapacitu a inovatívny prístup, **schopnosť mobilizovať nefinančné zdroje** (napr. dobrovoľníkov), či lepším **preukazovaním skutočného dopadu** svojej činnosti na cieľové skupiny.

Reputácii MNO nenapomáha nižšia čitateľnosť v porovnaní s inými subjektmi (neexistujúci register MNO), zneužívanie neziskových právnych foriem inými subjektmi (kvázi MNO), ani povest' subjektov, u ktorých je ťažká vymožitelnosť práva.

Určítym **prínosom môže byť elektronizácia dát** v štátnej správe, ktorá má potenciál posilniť transparentnosť MNO, znížiť nároky na ich administratívne kapacity a umožniť im lepšie sprístupniť dôkazy o obsahovom (a nielen formálnom) dopade ich činnosti poskytovateľom verejných zdrojov.

III. Mimovládne neziskové organizácie v polohe správcov a príjemcov globálnych grantov z verejných zdrojov – rezonovanie teoretickej možnosti v praxi

III.1. Globálne granty patria k téme, o ktorej sa na najvyšších úradoch pravdepodobne veľa diskutuje,

ako finančný nástroj je súčasťou Partnerskej dohody aj Systému riadenia ŠF a KF vypracovaného CKO. Používa sa v zahraničí (v členských krajinách EÚ), na Slovensku o ňom všetci počuli, ale jeho základný výklad bol rôzny.³

Podľa oficiálneho výkladu **MNO môžu spolu s inými subjektmi implementovať časť operačného programu ako sprostredkovatelia grantov pre ďalšie subjekty**, medzi ktorými sú aj **MNO**⁴. GG môžu byť použité v určitej prioritnej oblasti, v ktorej sa budú sledovať vybrané aktivity a projekty. Väčšina respondentov neskrývala prekvapenie, že by MNO mali byť správcami GG, t.j. sprostredkovateľmi grantov pre ďalšie subjekty.

Jedna respondentka si sprostredkovateľskú funkciu MNO vysvetľovala netypicky (dôvodom bolo (aj) čerpanie financií, ktoré jej úrad spravuje, zo štátneho rozpočtu SR, ktoré podlieha zákonu o rozpočtových pravidlách). **MNO** v jej oblasti pôsobenia **by ako príjemca GG**, podľa jej výkladu, realizovala **schválený projekt, v zmysle implementácie komplexného programu**. Projekt by previazal aktivity vo viacerých oblastiach (napr. od výroby po vzdelávaciu), prijímateľ by na to kontrahoval rôznych odborníkov, alebo partnera(-ov). Sledoval by víziu zmeny v dlhodobom horizonte.

Pri výklade GG iným vyšším úradníkom sa hovorilo o **konzorciu, ktoré by vytvorili viaceré MNO za účelom realizácie veľkého projektu**, ako sú tzv. národné projekty. Vyjadril tiež presvedčenie, že takéto spojenectvo je veľmi prínosné a žiadané, ale že si nie je istý či je možné v našich podmienkach. (*My máme problém s priamo riadenými organizáciami, ktoré sú pod ministrom, čerpajú národný projekt a máme problém aj s realizáciou takýchto projektov.*)

---

³ To môže súvisieť aj s prechodom zo starého do nového programového obdobia. V čase realizácie výskumu kompetentní vyšší úradníci hovorili o GG, že (ešte len) budú rozpracované v tzv. novom Systéme riadenia a kontroly prostriedkov poskytovaných z fondov EÚ.

⁴ **Definícia globálnych grantov:** http://ec.europa.eu/regional_policy/glossary/global_grants_sk.cfm

„Globálne granty pomáhajú malým mimovládnym organizáciám, akými sú napríklad dobrovoľnícke skupiny a miestne organizácie, aby získali finančnú podporu z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Európskeho sociálneho fondu (ESF).

Za normálnych okolností by takéto skupiny len ťažko získali priame financovanie z ESF. Globálne granty im poskytujú príležitosť, aby sa uchádzali o nízkorozpočtové financovanie projektov (asi 15 000 EUR)... Proces žiadania o grant je jednoduchý a administratívne nenáročný.

Za riadenie a implementáciu globálnych grantov sú zodpovedné sprostredkovateľské organizácie - napríklad miestne organizácie, združenia regionálneho rozvoja alebo mimovládne organizácie. Sprostredkovateľská organizácia je menovaná príslušným členským štátom alebo regionálnym orgánom po dohode s Európskou komisiou.“

III.2. Finančný mechanizmus Globálnych grantov je na najvyšších úradoch hodnotený ako dobrý "nástroj",

vo veľkej väčšine operačných programov ho ale nemienia využiť (GG ale môžu v priebehu realizácie operačného programu doplniť).

Niektoré RO a SORO si uvedomujú, že z obsahového hľadiska môže mať k prípadným prijímateľom bližšie strešná MNO s mnohými členmi či platforma MNO. Takáto **výhoda MNO ako správca GG môže viesť k výberu zmysluplných projektov s väčším dopadom na cieľové skupiny, nemusí sa však prejaviť v jeho schopnosti dobre spravovať GG po formálnej stránke.**

Vyšší úradníci sa obávajú nižšej kvality projektového a finančného riadenia v GG, ktorá je predmetom auditov a v prípade zistení nedostatkov postihovateľná aj finančne. S GG sa preto spája riziko administratívneho pochybenia s následným finančným dopadom (stratou).

U mňa zatiaľ riziká prevažujú nad výhodami. Možno spravíme malý GG a zistíme, že výhody prevažujú. Ale dnes ako ten, kto je zodpovedný za stráženie tohto balíka, tam vidím riziká. Proti rizikám sa dá bojovať – môže tam byť napr. banková záruka.

V GG je dôležité sa presvedčiť, či daný sprostredkovateľ disponuje dostatočnou administratívnou a finančnou kapacitou na spravovanie GG. Otázka je, či je na Slovensku taká organizácia, ktorá by to vedela deklarovat'. Neexistuje totiž metodika, akým spôsobom sa presvedčiť o dostatočnej administratívnej a finančnej kapacite subjektu. V dokumente Systém riadenia a kontroly by to malo byť opísané - musel by sa prijať spôsob... V partnerskej dohode bolo prijatých veľa vecí, ale naširoko. Veci nie sú definované presne.

V lepšom prípade sú GG vnímané ako ideálny nástroj pre vybrané prioritné osi. **Takmer všetci vyšší úradníci videli najväčší potenciál pre využitie GG v rámci ESF**, napr. v časti pre marginalizované rómske komunity. **Ako možné oblasti pre aplikáciu GG sa spomínali tiež CLLD, oblasť kultúry a zdravotníctva, životného prostredia.** V horšom prípade sa objavuje názor, že ide o „pokusy obísť... či zmäkčiť pravidlá EK“, s prenesením zodpovednosti za prípadné auditné zistenia na riadiaci orgán.

Zvažujeme, či tu použiť globálne granty, či to má význam, pretože sa bavíme o veľmi zúženom spektre možných prijímateľov – najmä o platformách a think tankoch. Zatiaľ to máme otvorené ako možnosť, ale zužujú sa nám programové mantinely v interakcii medzi národnou úrovňou a Európskou komisiou.

Z môjho pohľadu sú toto vždy pokusy, ako obísť pravidlá stanovené Európskou komisiou. GG vymyslel niekto, aby obišiel alebo zmäkčil pravidlá EK. Nevie, či toto je cesta. Aj naša legislatíva nie je dokonale prispôbena legislatíve Európskeho spoločenstva. Ak aj my povieme, že v zmysle slovenského zákona je niečo v poriadku, to ešte neznamená, že je to v poriadku v zmysle európskych smerníc. Problém je, že potom to znáša poskytovateľ a nie prijímateľ – pretože prijímateľ neporušil zákon Slovenskej republiky.

Tiež, **na GG je z hľadiska alokácie finančného objemu nahliadané ako na podporný**, menej významný program, **resp. na GG nezostávajú financie**. GG si vedia predstaviť tam (väčšinou v inom OP ako oni pôsobia), kde sa uvažuje o projektoch s celkovo menšou alokáciou (napr. 200 tis. eur), o využití ktorej rozhodnú jedine riadiace orgány.

Náš fond je úplne iný ako sociálny. My sa špecializujeme viac na projekty vo vyšších sumách a podporu menšieho počtu subjektov.

Máme zaviesť systémové zmeny, ktoré budú finančne náročné, ale alokáciu sme dostali len 250 mil. EUR, preto GG neprichádzajú do úvahy.

Globálne granty máme práve na tej neinvestičnej forme. V pracovnej verzii ich máme teraz nastavené na 700-800 tisíc eur. Nie je to veľa, zámer je podporiť ľudské zdroje a budovanie kapacít MNO, ktoré budú pracovať [s našou cieľovou skupinou]. Našou ambíciou je, že sa to bude robiť outsourcingom - niečo ako nórske fondy. Ešte uvidíme, ako nastavíme podmienky, lebo GG sú ešte veľkým otáznikom. Ešte stále nemáme modus operandi k tomu, ako to bude fungovať. Myslím, že skúsenosti aj z ČR sú natoľko rozsiahle, aby sme mohli byť v tomto momente inšpirovaní. Uvidíme, ako bude nastavený Systém riadenia.

Forma GG je ideálna pre projekty neziskového sektora, je to efektívna forma, ako docieľiť to, čo neziskový sektor chce dosiahnuť, my preto robíme maximum. Všeobecná metodika záväzná pre všetky RO bude upozorňovať na tieto pozitíva, rozpracuje sa problematika GG v novom Systéme riadenia a naozaj budú RO vyzývané k tomu, aby túto formu financovania využili práve v tej oblasti, kde sú činné subjekty z MNO sektora. Keďže v RO sú zodpovední za OP, konečné rozhodnutie o tom, či aplikujú tento inštitút bude na nich...

Keď napr. IROP napísal, že GG nebude využívať, tak nikto ho nemôže donútiť, aby ho používal. (Môže sa tam dodatočne GG doplniť? - pozn.ed.) OP by sa určite musel v tejto časti zmeniť, schvaľovať... Ak napr. povedal "neplánuje" - tak v určitom momente môže povedať "dobré, na začiatku sme GG neplánovali...". Z môjho pohľadu, keď sa RO rozhodne aplikovať GG, nevidel by som v tom až taký veľký problém...

III.3. Štát má vlastné a dostatočné administrátorské kapacity a skúsenosti,

ktoré sú potrebné na spravovanie verejných zdrojov z fondov EÚ. Expertíza a skúsenosti sú dôležité v celom procese prípravy, implementácie, hodnotenia projektov v OP; najmä pri náročnosti procesov a zvlášť vo verejnom obstarávaní, na ktorom "stojí a padá" čerpanie EÚ fondov na Slovensku. Tu implicitne prehovorila tiež obava štátnych úradníkov, že GG môžu štátnu správu pripraviť o pracovné miesta, keďže časť práce sa preniesie na správcu(-ov).

Neviem, či tu už nemáme dostatok administratívnych kapacít, ktoré to už spravujú, či by to už nebolo niečo duplicitné a možno zbytočné. Z programového obdobia 2007-13 už skúsenosti (s administráciou fondov EÚ - pozn. ed.) sú a aktuálne kapacity postačujú.

Kontrola verejného obstarávania je kritický bod, Achilova päta, celých štrukturálnych fondov. Nevie si predstaviť, ako by to zvládala mimovláda (ako správca GG -pozn. ed.). Museli by mať na to špecialistu na verejné obstarávanie. To nie vždy dokáže zabezpečiť ústredný orgán verejnej správy, ktorý má vytvorený kontrolný mechanizmus... Nehovorím ale, že to nezvládne.

Chyby v spravovaní ŠF robia aj RO, tie však majú desať rokov skúseností, prešli niekoľkými auditmi EK a vedia predvídať, kde bude EK posudzovať dodržiavanie svojich usmernení prísnejšie než to vyžaduje slovenská legislatíva. Súčasne sa vedú vysporiadať s prípadnými korekciami, ktoré nemožno vzťahovať na prijímateľov, pretože na ne musia nájsť prostriedky, ktoré MNO ako správca GG nemá a ani nevie získať formou bankových záruk.

Štátne inštitúcie implementujú štrukturálne fondy od r. 2004, t.j. už 10 rokov. Ako vám prichádzajú kontroly a sú zistenia, vy tie zistenia zohľadňujete. Napr. pri VO idete niekedy nad rámec zákona, pretože viete, že tie kontroly sa na to pozerajú úplne inak. Zohľadňujú tam aj iné veci, ktoré dnes náš zákon nerieši. Už sa predchádza budúcim možným zisteniam. A tieto skúsenosti nie sú v MNO, ale ich majú ľudia, ktorí s tým 10 rokov robia.

V otázke GG nie je vždy plne akceptovaný argument, že MNO majú dlhoročné skúsenosti so spravovaním tzv. „švajčiarskeho a nórskeho finančného mechanizmu“. Tieto skúsenosti sú vnímané ako prínosné, nie však ekvivalentné spravovaniu štrukturálnych fondov. K najčastejšie uvádzaným rozdielom patria:

- (1) Štrukturálne fondy sú administratívne náročnejšie – napríklad v miere prítomnosti v posudzovaní dodržania nariadení pre verejné obstarávanie,
- (2) Štrukturálne fondy majú výrazne väčšie alokácie s väčšími nárokmi na administratívne kapacity,
- (3) Štrukturálne fondy sú predmetom auditu, príp. korekcií zo strany Európskej komisie.

Vnímame záujem MNO podieľať sa viac na samotnom spravovaní tých prostriedkov. Z mojej strany je stále otázne, do akej miery tú tieto organizácie pripravené a schopné implementovať tieto prostriedky, pretože síce na jednej strane prezentujú svoje skúsenosti napr. z Nórov a zo Švajčiarov, ale je treba uviesť, že tieto fondy sú oveľa jednoduchšie vo vzťahu k spravovaniu a nie sú tak podrobne auditované, či už na národnej úrovni alebo zo strany Európskej komisie ako sú štrukturálne fondy.

III.4. Absencia legislatívnej úpravy a usmernenia zo strany ministerstva financií,

úradnícka bezradnosť až strach z výkladovej neistoty, pripisované malé šance na úspech (väčšie v osobnom postoji) - sa spájajú s témou aplikácie GG v OP 2014-2020. Aktuálne **chýba metodika, ako nastaviť zmluvný vzťah medzi RO/SORO a správcom GG**, pričom takto argumentujú aj RO/SORO kde by o GG boli ochotné

uvažovať. Kým vyšší úradníci kládli rečnícke otázky a konštatovali, že nepoznajú všetky odpovede, nižší úradníci vo výkonných funkciách prejavili bez väčších okolkov nespokojnosť s **celkovou neinformovanosťou o GG**.

Aké typy aktivít podporujú GG? Čo všetko sa môže prostredníctvom GG financovať? CKO som trikrát na troch stretnutiach k CLLD položila túto otázku... (nedostala odpoveď - pozn. ed.)

Helena Woleková⁵:

"Presne tak, prioritné osi sa síce dotiahli až do aktivít, ale neboli identifikované aktivity, ktoré by mohli byť prostredníctvom globálnych grantov implementované."

Základný problém Slovenska je, že viaceré operačné programy si nevedia reálne predstaviť akým spôsobom by toto mohlo byť implementované.

Ani na národnej úrovni nám nezodpovedajú otázky o GG; okrem jednej vety v nariadení nič nie je.

Dúfam, že CKO popíše toto v Systéme riadenia detailnejšie.

Stratilo sa veľa času v príprave, pretože riadiace orgány nemali informácie o tom, čo to je a ako sa to dá použiť, čo sú limity využitia globálnych grantov, aké sú riziká ich zneužitia a možnosti obrany proti takémuto zneužitiu.

[Správcovia GG] budú vyberať projekty, bude im to schvaľovať RO a jednotliví žiadatelia ich budú implementovať. Kontrolovať sa to bude niekde inde. To je ešte otázne, kam príde to množstvo malých projektov... Nevie si predstaviť, že by ešte nejaký ďalší subjekt do toho zasahoval. Už teraz je to dosť komplikované.

V dotačných mechanizmoch pre rôzne subjekty pomoci či podpory založených na štátnom rozpočte SR (napr. v oblasti zahraničnej politiky, ľudských práv) vyšší úradníci nevidia legislatívny priestor, či potrebu pre aplikovanie GG. Výnimkou je jedno **ministerstvo, kde plánujú GG zakomponovať do zákona** (ide o granty zo štátneho rozpočtu SR pre osobitú oblasť), proaktívne aj podľa odporúčania európskej inštitúcie. Motivácia ku GG je založená na realizácii väčšieho počtu projektov a perspektíve organizačného rozvoja grantora (štátnej organizácie), ktorý sa tak môže uchádzať o veľké projekty EÚ v danej oblasti v polohe "silného hráča". Vyšší úradníci konzultovali zamýšľanú legislatívnu úpravu o GG aj s danou platformou MNO, ale nie podmienky, kto a ako môže globálne granty spravovať.

Našou snahou je priblížiť sa k modelu GG a vytvoriť na to legislatívne podmienky ("naša snaha" sa viaže na štátnu organizáciu, ktorá realizuje grantovú činnosť výlučne z prostriedkov štátneho rozpočtu - pozn. ed.). 30.6.2015 máme predložiť na rokovanie vlády novelu zákona o ..., kde chceme aj tento komponent začleniť. Podľa odporúčaní výboru OECD pre ..., ktoré sú pre nás záväzné... je toto flexibilnejší model rozhodovania

---

⁵ Helena Woleková je správkynou nadácie „SOCIA – nadácia na podporu sociálnych zmien“, ktorá bola sprostredkovateľom globálnych grantov v Nórskom finančnom mechanizme a Finančnom mechanizme EHP, a Švajčiarskom finančnom mechanizme v rokoch 2004 - 2014.

o príspevkoch, dotáciách a grantoch z EÚ aj štát. rozpočtu. ... či bude táto legislatívna možnosť schválená, neviem.

Myslíme si, že by sme blokovaný grant mohli od budúceho roka spustiť, pretože nám ide o to, aby sme mali menej projektov a väčšieho charakteru. (vyššia úradníčka pôsobiaca v rovnakej oblasti ako úradník v citáte uvedenom nad týmto – pozn. ed.)

III.5. Pri GG zodpovednosť za správu verejných zdrojov nesie v konečnom dôsledku štát,

podľa vyšších úradníkov. Zodpovednosť pri GG, podľa viacerých, sa neviaže na veľkosť sumy, ale rozsah kompetencií. Nositeľ GG preberá zodpovednosť za realizovanú časť operačného programu v takom rozsahu ako riadiaci orgán. Kľúčovou otázkou sa stáva nielen výber takejto organizácie, ale najmä nastavenie záväzkov, zodpovedností a povinností medzi riadiacim orgánom a sprostredkovateľskými orgánmi.

Delegovanie kompetencií je problematické na úrovni sprostredkovateľa, pričom má dosah aj na úroveň konečného prijímateľa. Zvlášť, keď by sprostredkovateľom GG mali byť MNO - identifikované ako rizikovní prijímatelia zálohových platieb / predfinancovania z hľadiska finančnej spôsobilosti. Otáznik nad GG sa kladie dôraznejšie úmerne väčšiemu objemu peňazí, ktoré by správca GG typu MNO prerozdeľoval, a za ktoré by musel niesť konečnú zodpovednosť. **Spornou otázkou sa stalo, ako / čím by taký správca GG ručil. Štát nemôže** podľa jeho apologetov **nieť zodpovednosť za niečo o čom priamo nerozhoduje** (výber prijímateľov a implementáciu takých projektov atď.).

Garancie sú niečo, čoho sa štátna inštitúcia objektívne bojí. Ja ako RO som zodpovedný, keď sprostredkovateľ - a to je jedno, či je to neziskovka, alebo štátny subjekt - niečo pokašle. Ja som zodpovedný, ja sa zbavujem riadenia, ale nie zodpovednosti; následný regresný nárok je pre štátne inštitúcie oveľa jednoduchšie smerovať na štátne inštitúcie, ako ísť za nejakou neziskovou organizáciou... je to niečo, čoho sa možno ministerstvá boja, ale nemalo by to brániť aplikácii GG; je to niečo, čo sa dá súborom opatrení znížiť na minimum.

Od MNO sa bude požadovať vrátiť časť finančných prostriedkov, ale MNO ich nevráti a my to musíme sanovať zo štátneho rozpočtu.

Ak sa v budúcnosti vyskytne situácia, že príde kontrola a povie, že toto nebolo spravované v súlade s požiadavkami, je tu 25%-ná korekcia, ja sa pýtam kto tú korekciu zaplatí. Napr. ak MNO bude spravovať GG vo výške 100 mil. eur, kto tých 25 mil. eur zaplatí?

Neviem si predstaviť situáciu, že štát zodpovedá a MNO rozdeľuje; cesta bude niekde uprostred - kompetencie budú aj na RO, aj na správcovi GG.

Čo sa týka korekcií, špeciálne na základe pochybení vo verejnom obstarávaní, je to reálny problém. Pretože príde korekcia – väčšinou sa to rieši tak, že vláda zaviazne rozpočtovú kapitolu daného ministerstva. Potom RO uplatňuje korekciu na prijímateľov. To platí nielen pri GG, ale aj voči SORO, že „ak niekto urobí chybu, otázkou je kto tú chybu bude znášať?“ Ak ako RO delegujem niečo na vás a vy urobíte chybu, aj tak sa s tým budem musieť vysporiadať ja, najst' prostriedky v rozpočte. To je

fenomén, s ktorým sa nevieme tu na Slovensku vysporiadať. Korekciu nemôžete vziať na príjemcov, lebo tí nemôžu za to, ako sa konal výber a zrazu to má niekto zaplatiť. Toto nie je problém len vo vzťahu k správcovi GG, ale aj k SORO – lebo tí tiež „konajú na účet niekoho“.

Predpokladá sa tiež, že aj na strane možných správcov GG nie je pripravenosť výrazne posilniť svoju finančnú stabilitu napr. formou poistenia, vytvorenia rezervného fondu, či získania bankovej záruky.

Na jednej strane je dopyt, aby RO delegovali rozhodovacie a správčenské zodpovednosti voči niekomu, kto je bližšie k prijímateľom. My ale za súčasnej situácie nemáme nástroje na delegovanie zodpovednosti. Ale aj ak by sme ich mali, čo sa stane so slovenskou organizáciou, ktorej príde požiadavka vrátiť tretinu spravovaných zdrojov ako korekciu – po tom, ako ich už dávno vyplatila? To je jedna z vecí, ktoré treba systémovo doriešiť. Sú krajiny, kde sa to rieši poistením alebo výpočtom rizika a vytvorením „vankúša“.

Helena Woleková:

„GG je založený na predpoklade, že sprostredkovateľ je rovnako dobrý správca verejných zdrojov ako štát. RO kontroluje sprostredkovateľa, je spoluzodpovedný. Ak RO pri kontrole nenájde chybu, je rovnako zodpovedný za prípadnú korekciu oprávnených výdavkov. Sprostredkovateľ verejných zdrojov v rámci GG vyvodí v prípade pochybenia pri využívaní verejných zdrojov zodpovednosť voči prijímateľovi, u ktorého bude vymáhať prípadné škody. Sprostredkovateľ má pre tento prípad finančnej straty uzavreté poistenie.“

Pri Globálnych grantoch vyvstáva otázka existencie nielen (finančne) „silných“ **ale aj dôveryhodných partnerov pre RO**. "My si nemôžeme dovoliť dať takéto peniaze pre nás neznámemu subjektu", uviedla vyššia štátna úradníčka, dobre podkutá vo svojej oblasti, keď zdôrazňovala **nevyhnutnosť znalosti organizácie**, ktorej pridelia (akýkoľvek) grant. A dodáva, že veľké MNO už majú "odskúšané", vedia "kto môže čo spraviť", a že ak chcú spolupracovať, **musí medzi štátnou organizáciou a MNO existovať vzájomná dôvera**.⁶

... pri GG je kľúčový výber sprostredkovateľa, keď takého RO bude mať, tak do toho pôjdu.

Najdôležitejšia u správcu bude kapacita organizácie – tú majú možno tri organizácie [v predmetnej oblasti pôsobenia], ktoré to robia a majú s tým skúsenosť. Organizácia musí byť schopná zvládnuť ten objem bez toho, aby ju to zlikvidovalo.

---

⁶ MNO sú aj z minulosti pritom vnímané ako skôr rizikovejší a menej dôveryhodný partner, čo je dané (1) relatívne ľahkou možnosťou zániku konkrétnej MNO (na rozdiel napr. od mesta, obce či VÚC), (2) nedostatkom majetku, ktorý by poslužil ako záruka finančnej stability organizácie alebo aspoň ako záruka napr. pre bankový úver, (3) prípadmi zneužívania právnych foriem MNO na prístup k verejným zdrojom, (4) (niekedy) neschopnosťou zabezpečiť skutočné spolufinancovanie podporeného projektu.

Výber sprostredkovateľov GG má spočívať vo verejnej súťaži subjektov, ktorí môžu byť zo štátnej / verejnej , neziskovej alebo podnikateľskej sféry. RO môže inklinovať k výberu subjektu, ktorý na tento účel zriadi. Ako potenciálni sprostredkovatelia sa spomínali aj VÚC.

Nešťastie je, že RO má ako jediný zodpovednosť. V GG sa vzdáva časti prostriedkov a svojich kompetencií... RO si bude hľadať takých partnerov, ktorí mu budú schopní garantovať, že jeho zodpovednosť - ktorú on nesie na svojich pleciach - si bude môcť s niekým podeliť do tej miery, aby nedošlo k situácii, že túto zodpovednosť bude musieť nejakým spôsobom aplikovať. V našom svete je to vždy nejaká organizácia, ktorá je riadiacim orgánom zriaďovaná (škody by hradila z rozpočtu zriaďovateľa, keďže je tu priama kontrola zo zriaďovateľskej kompetencie).

V súťaži všetkých možných subjektov preferujeme, aby subjekt reprezentoval mimovládny sektor. VÚC-ky fungujú výrazne autonómne a nie každá je dostatočne čitateľná a pripravená na takúto úlohu. Skôr preferujeme MNO, keďže ide aj o investície do ľudí pracujúcich v neziskovom sektore.

CKO má víziu, aby **výber sprostredkovateľov bol prostredníctvom VO**, pričom súťaže sa môže zúčastniť akýkoľvek subjekt, vrátane štátom zriadených organizácií.

Nejde o právnu formu subjektu, ale o podmienky, ktoré má správca GG spĺňať. Nezužoval by som možnosť iba na neziskový sektor, že správca takého GG musí byť iba zástupca neziskového sektora . Kde je garantované, že neziskový sektor dokáže transparentne prerozdeľovať neziskovému sektoru?

Pilotné modely GG sú jednou z možností ako overiť princípy, správcu(-ov), MNO, výšku NFP. Ako maximálna výška grantov udeľovaných prijímateľom z GG sa uvádza hranica 20-35 tisíc EUR.

Keď sa spraví 1 - 2 piloty GG s menšími sumami, tak si viem predstaviť, že sa v budúcnosti vyčlenia ďalšie prostriedky.

Maximálna hranica [NFP pri GG] je diskutabilná. V závislosti, ako sa to celé upraje, vo finálnej verzii by mali byť zahrnuté pomerne nízke finančné príspevky max. 25 – 35 tisíc EUR, ktoré by boli cielene používané napr. pre MNO, ktoré chcú posilniť svoj aparát. ...ale ťažko povedať, ako sa to premietne do finálneho návrhu.

Pri rozdeľovaní GG by mali byť dostatočne nízke sumy, aby tam nedošlo k defraudácii, nehospodárnosti. Mali by z nich ísť granty v sumách 5, 10, 15, max. 20 tis. EUR na menšie projekty. Znie to paradoxne, ale čím máte menší rozpočet, tým fungujete efektívnejšie. Menšie granty sú využívané efektívnejšie.

Keď niekto chce pracovať s narkomanmi - ten rozpočet nemusí byť veľký. A keď to funguje, tak prečo by som mu nedal ďalšie? Správca GG si tak môže pripraviť alokáciu - umožní rôzne cieľiť výzvy (ak sa GG bude na niektorom RO / štátnom orgáne aplikovať - pozn. ed.). Začíname nové programové obdobie - vy sa s tým môžete hrať 10 rokov!

K úvahe o pilotných modeloch GG sa pridružujú aj nezrovnalosti – aký bude / má byť

administrátorský poplatok pre správcu GG, jeho výška ani zdroj financovania zatiaľ **nie je zrejmý**. **Cena finančného mechanizmu GG** nie je (nielen) po metodologickej stránke zatiaľ vypočítaná.

„Samozrejme, administrácia [GG] nie je zadarmo.“ Peniaze pre správcu by mali byť z Technickej pomoci alebo by to bolo percento z GG(?). Je to otázka nariadenia. Treba tam mať stanovený „management fee“ – toľko a toľko percent na riadenie. Podľa mňa by to malo byť do 4%.

III.6. Globálne granty sú administratívne náročnou novinkou,

a to v celom procese aplikácie do jednotlivých OP (definovanie oblasti / aktivít, pri ktorých bude využitý GG, monitoring / hodnotenie GG atď.). Táto novinka je natoľko náročná, že (nielen) **na jednom ministerstve za týchto okolností a pri využiteľnosti GG v jednom z tzv. opatrení, GG nezakomponujú do čerpania EÚ fondov najbližších sedem rokov**. Tento pohľad ale nezdieľajú, spomedzi vyšších úradníkov, odborníci na metodiku a riadenie EÚ fondov na Slovensku.

Je tam jedno opatrenie..., pri ktorom by bolo pre nás jednoduchšie vybrať jednu MNO, ktorá by to zastrešovala prostredníctvom GG a ktorá by vedela podporiť veľký počet žiadateľov. Lenže si zoberte, aká by to bola pre nás záťaž, keby sme mali monitorované všetky rovnakým spôsobom, všetky by sme vyhodnocovali my a len túto jednu vec by sme dali na nich. Malo by to pre nás význam, keby sa to týkalo aspoň polovice opatrení, ale pochopte, že je to jedno z dvadsiatich, tak pre nás to nemá nejaký význam. Neexistuje absolútne žiaden rozdiel medzi hodnotiacim procesom v rámci GG-u a iných dopytovo orientovaných prostriedkov, dokonca, ak sú tam nejaké odchýlky, tak iba v prospech GG v rámci zjednodušenia. GG je zjednodušenou formou klasického riadenia OP. ... "my chceme, aby ten proces pri GG bol zjednodušený". (vyšší úradník, nepodielajú sa priamo na implementácii konkrétneho OP – pozn. ed.)

V súvislosti s očakávanou administratívnou náročnosťou nastavenia vzťahu poskytovateľa so správcou GG sa objavuje názor, že takýto **správca musí mať pridanú hodnotu – znalca v oblasti pôsobenia / administrátora / experta na eurofondy** (pozri Príloha č. 2). Ak sa má správca GG chrániť pred zodpovednosťou za prípadné pochybenia tým, že bude priebežne a často žiadať o odsúhlasovanie jednotlivých krokov, stráca sa zmysel sprostredkovania a delegovania.

Ak by sa overovalo čerpanie žiadaním súhlasu vopred, uchádza mi zmysel sprostredkovania, pretože vy tvrdíte, že to chcete delegovať na niekoho, kto tvrdíte, že má lepšie skúsenosti v danom priestore a vie to lepšie zmanažovať. Ale ak ho mám riadiť ja v každom jeho kroku, tak také sprostredkovanie nepotrebujem, pretože si to tým pádom budem robiť sám. Takýmto overovaním by sa subjekt zbavoval zodpovednosti – je to potom o tom, že organizácia chce narábať s finančnými prostriedkami bez toho, aby niesla za ne zodpovednosť? „To je taký alibizmus nechávať si každý jeden krok odsúhlasiť, aby som ja nebol na konci dňa zodpovedný.“

V (GG) po roku zistíte, že projekt je v zlom stave... urobilo sa len 20% z toho čo malo. Práve sme podpisovali 180 zmlúv v osi .... - "Viete si predstavovať 180 projektov, v akom stave sa nachádzajú?"

Máme najrozšírenejšiu štruktúru - 18 SORO (VÚC, krajské mestá, Ministerstvá - kultúry a zdravotníctva), čiže pre nás je to už dosť sprostredkovateľských subjektov. Akýkoľvek ďalší subjekt je nám na príťaž - znamená to ďalšie zmluvy, úpravy vzťahov, atď. Navyše projektov asi nebude veľa - podľa stanovených priorít, čiže ďalší subjekt je zbytočný.

Problémy s nízkym, málo transparentným čerpaním sú tiež „kultúrnou záležitosťou“ Slovenska (ľudský faktor, korupcia, beztrestné okrádanie štátu), **na ktorej GG nič nezmenia**, a sú ďalším z argumentov podporujúcich kritiku GG zo strany vyšších úradníkov.

Rozhodnutie RO/SORO delegovať spravovanie ŠF iným typom subjektov komplikujú zistenia, že na Slovensku (ako aj v iných krajinách) sú stále prítomné snahy o zneužitie štrukturálnych fondov „obchádzaním pravidiel“. To spôsobilo sprísnenie požiadaviek na prijímateľov a sprísnenie kontroly (s dôsledkom vyššej administratívnej záťaže pre všetky strany žiadateľov / prijímateľov / poskytovateľov), ktoré si – podľa vyšších úradníkov spravujúcich eurofondy na Slovensku - vyžiadala Európska komisia.

Ja o GG nechcem rozhodovať. Slovensko ešte nedorástlo na to, aby si uvedomovalo, že keď dostane peniaze, tak to má robiť tak, ako sa to robiť má... Projekty sa predlžujú (môžu až o 36 mesiacov!) ... kvôli VO a ľudskému faktoru (ľudia vyhorievajú; chyby sa opakujú napriek stovkám usmernení, ktoré sú prijímateľom zasielané poštou); pritom v cashflow nie je problém. My ako poskytovatelia to nevieme ovplyvniť.

III.7. O využívaní globálnych grantov rozhodne „vedenie“,

(ministri, predseda vlády SR - spolu s ich radcami). Zaznel tiež názor, založený na priamej skúsenosti z politiky, že **kvalita partnerstva štátu s MNO je na Slovensku vecou politickej vôle a vplyvu**. A to môže byť, v prevahe argumentov PROTI GG (pozri Príloha č. 1), ďalší klinec do rakvy pre jednoduchšie finančné mechanizmy v eurofondoch, prostredníctvom ktorých by sa k verejným zdrojom dostali vo väčšej miere aj iné ako štátne, podnikateľské, či obecné/mestské subjekty. Ku „krieseniu“ GG, ako vyplynulo z argumentácie vyšších euroúradníkov na Slovensku, nestačí len vytvoriť knihu nariadení, ale vložiť ju aj do rúk (pro-)trefosektorovým lobbistom.

"Nie som ten, kto by mal o tom hovoriť, alebo presadzovať tento typ financovania, nie som aktuálne do toho zapojená."

"...záleží na centrálnej úrovni, ako sa rozhodne."

„... keď je pri moci jedna politická skupina - funguje určitá skupina neziskoviek, keď je pri moci druhá - funguje zase určitá skupina neziskoviek.“

GG by mohli byť... záleží ako to Filip dokáže dostať ďalej. (Filip Vagač - v čase realizácie výskumu poverený riadením ÚSV ROS - pozn. ed.)

Vždy je šanca [aby GG bol využitý v OP, ktorý riadi], nie je vôľa. To je skôr o rozhodnutí vedenia, či je záujem o takéto niečo.

III.8. Záver

MNO dostanú príležitosť financovať svoju činnosť zo štrukturálnych a iných fondov EÚ, ale GG by už bola "čerešnička na torte". Na RO, SORO a ďalších úradoch konštatovali, že v OP 2007-2013 MNO boli a v 2014-2020 sú ešte vo väčšej miere prítomné medzi subjektmi, ktoré môžu žiadať o NFP. Ministerstvám to vyplynulo z princípu partnerstva, ktorý museli aplikovať pri tvorbe OP, a ktorý naplnili rokovaním o nových OP s nominantmi MNO v rámci tzv. pracovných skupín. Predstavitelia viacerých MNO o GG v nových operačných programoch s kompetentnými úradníkmi neúspešne rokovali.

Globálne granty sú nadstavbou spolupráce štátu a MNO, založenou na spolurozhodovaní o smerovaní EÚ pomoci, ktorú vo väčšine OP nepotrebujú, pričom GG nie sú podľa predstaviteľov štátu v súčasnej praxi ani realizovateľné. Prínosy GG v diskurze nevyvažujú riziká uplatnenia GG. PROTI GG sa uvádza nedostatok skúseností s GG na Slovensku a neistota, ako bude o niekoľko rokov vyhodnotený audítormi EK. V rozhodovaní o GG bude prevládať opatrnosť, snaha nepoužiť ich vôbec. Istá tendencia je vyskúšať GG v pilotnej podobe, v menšom rozsahu a s viacnásobným „poistením“ voči možným pochybeniam či zlyhaniam.

V teoretickej rovine si predstavitelia RO / SORO / štátnych orgánov vedia predstaviť, že sprostredkovateľom GG by mohla byť štátna / verejná alebo mimovládna organizácia. V praktickej rovine takmer vylučujú, že by to mala byť MNO. **Pretrváva neznalosť MNO (vrátane nadácií a ich poslania) a celková nedôvera k ich činnosti, odborným a/alebo organizačným kapacitám.**

V právnej rovine štát nechce byť garantom iných ako vlastných administrátorských výkonov pri spravovaní verejných zdrojov. Mimovládny neziskový organizáciám, predovšetkým nadáciám, tak podľa všetkého upiera právo na rovnakú garanciu, akú je štát ochotný vystaviť svojim organizáciám.

Prílohy

Prínosy a riziká globálnych grantov

Riadiace orgány, sprostredkovateľské orgány a CKO upozorňujú, že v prípade výberu za správcu globálneho grantu by sa implementácia časti operačného programu delegovala mimo verejnú správu, s nasledujúcimi „za“ a „proti“:

ARGUMENTY „ZA“

MNO majú autentickú znalosť a skúsenosť z prostredia, priamy kontakt s cieľovými skupinami, na rozdiel od štátnej / špecializovanej správy, napr. v oblasti sociálnej starostlivosti, rozvojovej pomoci.

Decentralizácia rozhodovacích procesov - rozhodovanie by bolo bližšie k cieľovým skupinám. To sa považuje za veľmi dobré a žiaduce.

Dobrý spôsob ako podporiť malé projekty a väčší počet žiadateľov.

Zjednodušuje to záťaž v RO / SORO:

- odbornú; MNO vďaka poznaniu svojej oblasti vie posúdiť prijímateľov kvalitnejšie ako len na základe predložených formálnych dokumentov, vie identifikovať „aktérov zmeny“, pridanú hodnotu nositeľov jednotlivých projektov a lepšie zhodnotiť skutočný dopad projektu, „je si istejšia v role informovaného donora, ktorý vie, čo robí“;
- administratívnu; ktorá sa spája s veľkým počtom malých subjektov.

Nadácia Ekopolis, Nadácia Pontis, Človek v ohrození, erKo-HKSD, Magna Deti v núdzi - by mohli byť správcami globálnych grantov a/alebo „*nejaká MNO by sa určite našla*“.

ARGUMENTY „PROTI“

Štátna správa má dostatočné administratívne kapacity spravovať štrukturálne a iné fondy EÚ.

MNO chýbajú atribúty, ktorými by garantovali správne hospodárenie a zodpovednosť za verejný zdroj. Nemajú dostatočnú finančnú stabilitu a schopnosť ručiť za zdroj.

MNO nemôžu účinne spravovať GG, pretože:

- celkovo nemajú skúsenosti s administráciou a prerozdeľovaním verejných financií z EÚ fondov;
- tak, ako všetci príjemcovia narazia na problém spojený s „verejným obstarávaním“; tento problém nezvládajú ani iní príjemcovia („silnejšie subjekty“); navyše MNO nemajú tímy odborníkov na verejné obstarávanie.

MNO sa (v dostatočnej miere a kvalite) neuchádzajú o nenávratné finančné príspevky ani tam, kde na to v programovom období 2007-2013 bol vytvorený priestor (napr. pri integrovanom vzdelávaní rómskych detí so sociálne znevýhodneného prostredia).

MNO zlyhávajú ako prijímatelia - preto je ťažké si predstaviť, že ako sprostredkovatelia verejných zdrojov by nezlyhali, i keď je to možné.

Globálne granty pracujú s fikciou paušálnych výdavkov, ktoré doteraz neboli pri čerpaní štrukturálnych a iných fondov EÚ v SR zavedené. Napríklad pri ESF je prijateľná predstava paušálnych výdavkov, inde nie je.

Alokované financie na globálne granty sú nízke, čo pre riadiace orgány znamená nízke čerpanie.

Proces administrácie globálnych grantov pre RO / SORO je zložitý vyžaduje si nové postupy monitorovania, kontroly apod.

Globálne granty neupravuje zákon, bude potrebná legislatívna úprava („*je to veľké náročné podujatie*“) pre správu štátnych dotačných schém v podobe grantov.

Globálne granty nič nezmenia na problémoch Slovenska s nízkym, málo transparentným čerpaním, ktoré sú „kultúrnou záležitosťou“ Slovenska (ľudský faktor, korupcia, beztrestné okrádanie štátu).

Základné predpoklady, ktoré musí spĺňať správca globálneho grantu⁷
zoradené podľa miery dôležitosti, ktorú im vyšší úradníci pripisovali.

1a. úroveň odborných znalostí a praktických skúseností

- sú potrebné v oblasti pôsobenia organizácie, ale aj v iných oblastiach súvisiacich s implementáciou verejných zdrojov

My žiadame "logframe", pri školeniach napr. aj obsah, či je relevantný voči celej stratégii a rozpočtu projektu.

Dobrá MNO nemusí ešte spĺňať podmienky na sprostredkovateľa, resp. nie je isté či by bola dobrým správcom.

1b.... analýza „kto sú hlavní aktéri zmeny“

- správca musí mať prehľad medzi aktérmi v oblasti, pre ktorý je vyhlásený globálny grant

1.-2. doterajšie skúsenosti:

s projektovým a finančným riadením

s výkonom sprostredkovateľskej funkcie verejných fin. zdrojov

- sú považované za samozrejmosť

2.-3. rozsah grantovej činnosti za posledných 5 rokov

- stačí za posledné 3 roky a menej

- má mať skúsenosti aj ako príjemca grantu (realizátor projektu)

- nemá byť vylučujúcou podmienkou, v hodnotení dať ako plusové body (to, že niekto nebol sprostredkovateľom neznamena, že v budúcnosti nemôže byť)

2.-3. finančná situácia - ročná závierka organizácie

- overovanie účtovnej závierky auditom za posledné 1-2 roky

- subjekt musí preukázať tzv. finančnú spôsobilosť (finančnú stabilitu, schopnosť ručenia za zdroje, ktoré sú mu zverené)

4. proces riadenia a cash-flow

- musí / nemusí mať finančné rezervy (vyšší úradníci majú na toto rôzne názory)

5. formálne požiadavky – registrácia, plnenie povinností zamestnávateľa (dane, odvody)...

- sú považované za samozrejmosť

---

⁷ Z nariadenia vyplýva (podľa kompetentného vyššieho úradníka), že sprostredkovateľ je povinný preukázať a zabezpečiť vecnú, finančnú a administratívnu schopnosť realizovať GG.

Dotazník

vypĺňalo 24 respondentov(-iek) na začiatku rozhovoru.

1.	Počuli ste o nórskom a švajčiarskom finančnom mechanizme, v rámci ktorých bol vytvorený Fond pre mimovládne neziskové organizácie , ktorý spravovali vybrané nadácie v dvoch niekoľkoročných obdobiach? <i>áno / nie</i>	Drvivá väčšina vyšších úradníkov(-čiek) o Fonde pre mimovládne neziskové organizácie pri nórskom a švajčiarskom finančnom mechanizme počula .
1a.	Spomeniete si, ktoré mimovládne neziskové organizácie / nadácie spravovali Fond pre MNO v rámci nórskeho a švajčiarskeho finančného mechanizmu?	Štvrtina vyšších úradníkov(-čiek) vedela vymenovať tieto nadácie: Nadácia otvorenej spoločnosti, Socia – nadácia na podporu sociálnych zmien, Nadácia Ekopolis, NPOA.
2.	Do akej miery ste spokojný(-á) s využitím verejných zdrojov (zo štrukturálnych fondov EÚ, štátnych dotačných schém) mimovládny neziskovými organizáciami, v oblasti v ktorej pôsobíte, doteraz? <i>veľmi spokojný(-á) / spokojný(-á) / nespokojný(-á) / veľmi nespokojný(-á)</i>	Podiel vyšších úradníkov(-čiek) nespokojných s využitím verejných zdrojov mimovládny neziskovými organizáciami tvorí tretinu ; ostatní sú spokojní so súčasným stavom.
3.	Budete Vy osobne zapojený(-á) do prípravy a implementácie globálnych alebo blokových grantov pre mimovládne neziskové organizácie v novom programovom období (2014–2020)? <i>áno / nie / neviem</i>	Pätina nevie, u ostatných vyšších úradníkov(-čiek) je to 50 „budem zapojený(-á)“ : 50 „nebudem zapojený(-á)“
4.	Do akej miery by podľa Vás mali byť mimovládne neziskové organizácie prijímateľmi verejných zdrojov (najmä zo štrukturálnych fondov EÚ)? <i>vo väčšej miere / v rovnakej ako doteraz / v menšej miere</i>	Otázka mimovládnych neziskových organizácií ako oprávnených prijímateľov verejných zdrojov komunitu vyšších úradníkov mierne polarizuje , polovica si myslí, že „vo väčšej miere“ vs. polovica, že „v rovnakej ako doteraz“; len minimum úradníkov je za menšiu mieru.
5.	V nasledujúcej tabuľke sú uvedené rôzne typy subjektov, ktoré sa môžu uchádzať o fondy EÚ v rámci rezortov verejnej správy na Slovensku a prispievať tak ku celkovému rozvoju spoločnosti. Ohodnoťte , prosím, ich celkový výkon pri využívaní finančných zdrojov z EÚ . <i>0%= nie sú vôbec výkonné až 100%=sú veľmi výkonné</i>	Pri využívaní verejných zdrojov (najmä z EÚ, ale aj štátneho rozpočtu) sú podľa vyšších úradníkov(-čiek) najvýkonnejšie subjekty a orgány štátnej správy (1.) , ďalej podnikateľské subjekty (2.), nasledujú subjekty územnej samosprávy, obce, VÚC (3.), a nakoniec mimovládne neziskové organizácie (4.). Každý druhý vyšší úradník(-čka) sa domnieva, že mimovládne neziskové organizácie využívajú verejné zdroje max. spolovice.
6.	Ako by ste ohodnotili administratívno-formálne požiadavky na žiadateľa o nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov EÚ (alebo grant zo štátnych dotačných schém)? <i>veľmi jednoduché / jednoduché / ani jednoduché, ani zložité / zložité / veľmi zložité</i>	Vyšší úradníci sa nezhodujú v názore, či požiadavky na žiadateľa o verejné zdroje sú alebo nie sú zložité; väčšia polovica ich považuje za zložité , tretina zaujala stanovisko „ani, ani“; len minimum úradníkov považuje za jednoduché.

Výsledky spracovania dát z tohto „mini“ prieskumu nespĺňajú kritéria reprezentatívnosti pre cieľovú skupinu vyšších úradníkov, preto sú interpretované „kvalitatívne“.